

Jaarbericht 2024

Voorwoord

Rinus Otte, voorzitter
van het College van
procureurs-generaal

3

Het OM in cijfers

In dit hoofdstuk is het werk van
het OM in cijfers gevat en kunt u
de toelichting daarop vinden

19

Kerncijfers

Instroom, uitstroom en
doorlooptijden van verschillende
soorten strafzaken

38

Andere aanpak veelvoorkomende criminaliteit

Het OM wil meer en andere
strafzaken afdoen en voor de
rechter brengen

9

Organisatie

Mens en organisatie, integriteit,
medezeggenschap, klachten,
kwaliteit en toezicht, informatie-
voorziening, financiën
en duurzaamheid

49

Rijksrecherche

De Rijksrecherche spoort corruptie
op en onderzoekt schietincidenten
en geweldgebruik door
opsporingsambtenaren

64

Voorwoord

Andere instituten zijn beter uitgerust om gefundeerde uitspraken over het sentiment in de maatschappij te doen. Mij baserend op krantenkoppen en nieuwsberichten durf ik echter wel te beweren dat wij momenteel in roerige tijden leven. Waarin mensen zorgen hebben over veiligheid, over bestaanszekerheid en zelfs over ons voortbestaan. Een oorlog op ons continent, geopolitieke en demografische spanningen, daarmee samenhangende economische onzekerheid en ook zichtbaar taaie politieke verhoudingen domineren het nieuws. Dat veel mensen zich bezorgd tonen over hun toekomst en die van hun kinderen is voorstelbaar.

Er zijn momenten dat ik zelf de behoefte heb om het nieuws even niet te volgen. Een behoefte die ik dan overigens al snel weer onderdruk, omdat weggijken niets oplost. In deze tijden is het belangrijk dat maatschappelijke instituties al het mogelijke doen om het door de burger in hen gestelde vertrouwen te stutten. Dat geldt natuurlijk ook voor het Openbaar Ministerie (OM).

Onder dit gesternte mag ik op deze plaats het Jaarbericht van het OM over 2024 inleiden. Dat we ook dit jaar weer 'gewoon' verantwoording afleggen over welke prestaties het OM in het vorige jaar heeft geleverd op basis van het aan ons beschikbaar gestelde belastinggeld stemt mij dan hoopvol. In deze misschien als buitengewoon aanvoelende tijden, is het belangrijk dat het 'gewone' doorgaat. Voor het OM betekent dat vele duizenden verdachten vervolgen of bestraffen en zorgen dat aan slachtoffers recht wordt gedaan. En ook, want dat is belangrijk in een rechtsstaat, zorgen dat straffen proportioneel zijn en voorkomen dat onschuldigen worden vervolgd. En misschien wel een van de moeilijkste onderdelen van ons werk: besluiten welke zaken we oppakken. Maar daarmee ook kiezen voor de zaken die we geen

strafrechtelijk gevolg geven. Dat is uiteraard geen last als het bewijs ontbreekt of er goede redenen zijn om voorrang aan een andere afdoening te geven. Maar als de knelpunten in de strafrechtketen tot gevolg hebben dat ook schrijnende gevallen niet de opvolging krijgen die we zouden wensen, of dat het daardoor te lang duurt voordat slachtoffers en verdachten duidelijkheid krijgen, dan trekken we ons dat aan.

Zeker de afgelopen tien jaar hebben we als OM veel geïnvesteerd in de aanpak van ondermijnende, georganiseerde criminaliteit en daar ook in vorige jaarberichten veel over geschreven. Dat was toen hard nodig en ook nu is de strijd tegen de georganiseerde misdaad verre van gestreden. Dat houdt dan ook onze onverminderde aandacht. Ongeveer twee jaar geleden vonden we dat we ook meer energie in de aanpak van veelvoorkomende of lichtere criminaliteit moesten steken. Het vormt verreweg onze grootste stroom strafzaken en het zijn delicten die door de hoge frequentie de onveiligheidsgevoelens van burgers versterken. Denk daarbij aan inbraak, diefstal, zakkenrollerij, vernielingen, vandalisme, mishandeling of bedreiging. Hoewel

daarvan vaak aangifte wordt gedaan, worden die aangiftes niet voldoende opgepakt en niet snel genoeg afgedaan. Te vaak horen slachtoffers dat hun aangifte geen opvolging krijgt. Dit tast het vertrouwen van de burger in de rechtsstaat aan. Steeds meer van deze criminaliteit wordt online gepleegd en in onze reactie daarop blijven we simpelweg ook achter. Het is onze ambitie om méér veelvoorkomende delicten aan te pakken en om dat ook sneller te doen, waarbij we ook de kwaliteit van de behandeling van die zaken willen verhogen. Dat is een grote, en eerlijk gezegd ook taaie ambitie. Afgelopen jaar heeft het OM de intensivering ingezet.

Om die reden is in dit Jaarbericht de aanpak van veelvoorkomende criminaliteit uitgelicht. Daarmee intensiveren we ook de verantwoording die we over onze aanpak afleggen, met aandacht voor onze beweegredenen, dilemma's en prestaties. Als ik daarop terugkijk, heb ik grote waardering voor de inzet waarmee alle medewerkers van het OM zich inzetten om onze ambities te realiseren. Maar bij de resultaten past nog nederigheid. Het kan beter en het moet beter. Daar werken we dan ook elke dag aan. In grote zaken, maar juist ook in de grote aantallen lichtere zaken. Door het gewone te blijven doen, en dan elke dag een beetje beter. Zodat we bijdragen aan een veerkrachtige rechtsstaat en een rechtvaardige samenleving.

Rinus Otte

voorzitter van het College van
procureurs-generaal

De ontvoering en dood van de 9-jarige Gino

“Op 1 juni 2022 gebeurde wat voor iedere ouder, iedere broer of zus de grootste nachtmerrie is: de vermissing van een kind. Daar waar je aanvankelijk nog hoopt dat er iets anders aan de hand is, werd in deze zaak al snel duidelijk dat het echt mis was. Gino kwam niet thuis die avond, en ook die nacht niet, en dan slaat voor iedereen de begrijpelijke paniek toe. Een jongetje van negen hoort 's avonds gewoon in zijn eigen bed te liggen. Als dat niet het geval is, is er iets vreselijk mis...”

Met deze woorden begonnen de officieren van justitie op 16 oktober 2024 hun requisitoir in de spraakmakende strafzaak rond de moord op de 9-jarige Gino uit Kerkrade, die op 4 juni 2022 werd gevonden in Geleen. Het OM Limburg eist 28 jaar gevangenisstraf en tbs met dwangverpleging tegen Donny M., een 24-jarige verdachte uit Geleen. De man wordt vervolgd voor ontvoering, seksueel misbruik, zware mishandeling door toediening van MDMA en Viagra en het doden van Gino gevolgd door het wegmaken van zijn lichaam. Ook wordt hij verdacht van het bezit en verspreiden van kinderporno en het seksueel misbruik van een tweede slachtoffer dat hij heeft gefilmd. Daarmee zou hij zelf ook kinderporno hebben vervaardigd.

Die fatale woensdag 1 juni wordt de verdachte op zijn werk verwacht. Hij komt daar echter niet opdagen en rijdt die dag met zijn auto naar diverse locaties in het zuiden van Limburg. Uiteindelijk rijdt hij richting een vriend die in Kerkrade woont en van wie hij nog geld tegoed heeft. In Kerkrade krijgt de verdachte Gino in het vizier en volgt hem. Hij spreekt de jongen aan op een voetbalveldje.

Volgens het OM voetbalt Donny M. een tijdje met de spelende kinderen mee met als doel het vertrouwen van Gino te winnen. Als Gino aangeeft dat hij naar huis moet, biedt de verdachte aan hem te brengen. Hij legt de step van Gino in de auto en rijdt in de richting van Gino's woning, maar al voordat ze daar langs rijden dwingt hij de jongen plaats te nemen voor de bijrijdersstoel. Hij brengt Gino niet naar huis, maar neemt de jongen mee naar zijn woning waar hij hem Viagra en MDMA toedient, seksueel misbruikt en uiteindelijk doodt.

Het OM gaat er - in lijn met de verklaring van verdachte - van uit dat Gino nog ongeveer twee uur en twintig minuten in de woning heeft geleefd. Daarna verbergt de verdachte het lichaam. Gino is uiteindelijk teruggevonden op - hemelsbreed - nog geen 100 meter van de woning van de verdachte vandaan, vastgetapet met powertape en verpakt in vuilniszakken, liggend op een stapel houtblokken onder een overkapping naast een schuurtje.

De verdachte heeft gedurende het onderzoek wisselende verklaringen afgelegd en daarbij ook vaker aantoonbaar gelogen. Ter zitting heeft de verdachte aangegeven dat hij dat vaker bewust deed, omdat hij zich schaamde of in de hoop 'eronderuit te komen'. Echter, geen van de verklaringen past wat het OM betreft bij de twee uur en twintig minuten die Gino in leven in de woning heeft doorgebracht. Er zijn dus nog veel onduidelijkheden voor het OM. Met het strafrechtelijk onderzoek heeft het OM zoveel mogelijk geprobeerd om vast te stellen wat er gebeurd is.

"Dat is niet alleen van belang in het kader van de waarheidsvinding voor deze strafzaak, maar het is ook voor de nabestaanden van groot belang om - hoe gruwelijk ook - simpelweg te weten wat er met Gino is gebeurd," zeiden de officieren van justitie op zitting. "Dit was geen zaak voor losse eindjes, maar op enig moment zijn de eindjes op."

Op 27 november veroordeelt rechtbank Limburg Donny M. tot 25 jaar cel en tbs met dwangverpleging. Er wordt geen hoger beroep ingesteld.

Marengo: drie keer levenslang

Tijdens een van de laatste zittingen van het megaproces Marengo wezen de officieren van justitie de rechtbank nog eens op de lege stoelen die gereserveerd waren voor de nabestaanden van de slachtoffers. Die stoelen waren en bleven leeg. Zoals ze tijdens alle voorgaande zittingen ook leeg waren gebleven. "Er is geen enkele nabestaande die zelf het spreekrecht durft uit te oefenen. Zij zullen u niet vertellen wie hun vader, broer, zoon of geliefde was, wat hij voor hen heeft betekend en hoe hij nog steeds wordt gemist," aldus de officieren.

'Wie praat die gaat'; het aloude misdaadcredo bleek tijdens de 142 (!) zittingsdagen die het Marengo-proces telde niets aan dreiging te hebben ingeboet. Niet onbegrijpelijk want het motief voor de meeste moorden en moordpogingen waarvan Ridouan T. en andere leden van de criminele organisatie waaraan hij leiding gaf werden verdacht, was volgens het uiteindelijke vonnis precies dat: 'wraak, omdat er was gepraat of om te voorkomen dat er zou worden gepraat.'

Op 23 maart 2018 vond in de extra beveiligde rechtbank De Bunker in Amsterdam de eerste pro-formazitting plaats. Daar maakte het Openbaar Ministerie bekend dat in deze zaak een overeenkomst was gesloten met kroongetuige Nabil B. In 41 kluisverklaringen verklaarde hij over meerdere moorden en pogingen daartoe, waar hij deels zelf bij betrokken was geweest. Door zijn verklaringen en door vele ontsleutelde PGP-berichten kwam een groot aantal verdachten van tot dan toe onopgeloste levensdelicten alsnog in beeld. Het leidde ertoe dat in de zaak Marengo niet minder dan zeventien verdachten terechtstonden, van wie er zes een levenslange gevangenisstraf tegen zich hoorden eisen.

Op 27 februari 2024, bijna zes jaar na de eerste pro-formazitting, deed de rechtbank uitspraak. 'Het gemak waarmee T. besloot dat iemand dood moest is schokkend,' aldus het vonnis. 'De daarover door hem verzonden berichten laten niets aan de verbeelding over en maken duidelijk hoe nietsontziend de organisatie te werk ging. Het leed dat familieleden van de slachtoffers werd aangedaan speelde geen rol. In enkele gevallen waren jonge kinderen aanwezig toen hun vader werd doodgeschoten.'

De rechtbank achtte bewezen dat de criminele organisatie, waarvan T. de onbetwiste leider was, verantwoordelijk was voor vijf moorden, twee pogingen tot moord en meerdere voorbereidingen van moord. Eén moord in het onderzoek kon naar het oordeel van de rechtbank niet worden toegeschreven aan de organisatie.

Verdachten Ridouan T., Said R. en Mario R. kregen daarvoor alle drie een levenslange gevangenisstraf opgelegd.

Dertien medeverdachten werden veroordeeld tot gevangenisstraffen variërend van 1 jaar en 9 maanden tot 29 jaar en 2 maanden. Ook Nabil B. werd veroordeeld, maar vanwege zijn bijzondere positie als kroongetuige werd zijn gevangenisstraf gehalveerd. De rechtbank legde hem een gevangenisstraf op van 10 jaar, overeenkomstig de eis van het OM.

Het OM stelde hoger beroep in tegen tien verdachten. Het gaat om zaken waarin de rechtbank verdachten deels vrijspak en om zaken waarin het OM de opgelegde straffen te laag vindt. Bijna alle verdachten gingen tegen de uitspraak van de rechtbank in appèl. In april 2024 zijn de zittingen in het hoger beroep tegen in totaal 14 verdachten begonnen. De inhoudelijke behandeling in de zaak wordt in december 2025 verwacht.

Andere aanpak veelvoorkomende criminaliteit: meer en andere strafzaken

De afgelopen decennia is op verschillende manieren geprobeerd het hoofd te bieden aan de vele lichte misdrijven die in ons land gepleegd worden. Onlosmakelijk daarmee verbonden is het voorkomen dat die vele lichte delicten het opsporings- en rechterlijk apparaat compleet verstoppen. Inmiddels bestaan er vele vormen van handhaving en bestraffing buiten de rechter om, zodat de Rechtspraak wordt ontlast en zich vooral op zwaardere delicten kan richten. Een terugblik in vogelvlucht op de ontwikkeling sinds de jaren 80 van het denken over de oorzaken van, en de oplossingen voor, de groeiende stroom lichte criminaliteit laat zien dat dit een vraagstuk met een haast tijdloos karakter is.

De groei van de welvaart in ons land na de Tweede Wereldoorlog (waardoor er meer goederen in omloop kwamen die gestolen of vernield konden worden), de groei van het autobezit, het toegenomen gebruik van alcohol en drugs en de individualisering van de samenleving werden als belangrijke oorzaken van de criminaliteitsstijging gezien. Daarbij bleek de bereidheid van burgers om zich aan door de overheid vastgestelde regels te houden minder vanzelfsprekend geworden, terwijl het niveau van toezicht op veel terreinen was afgenomen (zoals in het openbaar vervoer, waardoor het zwartrijden toenam).¹

Het verminderen en vereenvoudigen van overheidsregelingen werd als één van de oplossingsrichtingen gezien. Minder regels zouden minder strafbare feiten opleveren, zo was de gedachte.² Het resultaat bleef echter beperkt tot het verminderen van een aantal verkeersregels. Een andere oplossing werd gevonden in het voor lichtere delicten creëren van manieren om deze laagdrempeliger en sneller te bestraffen. In 1983 werd de transactiebevoegdheid van het OM uitgebreid. Hiermee ontstond de mogelijkheid voor verdachten om ook bij misdrijven met een maximale strafbedreiging van zes jaar gevangenisstraf een geldbedrag te betalen om verdere strafvervolgning te voorkomen. Voorheen was dat enkel mogelijk

1 Zie het Interimrapport van de Commissie kleine criminaliteit (commissie Roethof), 's-Gravenhage 1984, en ook het Beleidsplan Samenleving en Criminaliteit, *Kamerstukken II*, 1984/85, 18 995, nrs. 1-2, p. 22

2 Zie het werk van de Commissie Vermindering en vereenvoudiging van overheidsregelingen' (Commissie Geelhoed).

bij overtredingen. Eind jaren 80 werd de bestraffing van de groeiende stroom verkeersovertredingen met de Wet Mulder administratiefrechtelijk gehandhaafd.

Met een onveranderde noodzaak om de strafrechter te ontlasten, plaveide kritiek op de beperktere rechtsbescherming en rechtszekerheid van de transactie de weg naar de introductie in 2008 van de strafbeschikking. De strafbeschikking verstevigde de rechten van de verdachte en versterkte het gewicht van deze afdoening doordat een strafbeschikking een schuldvaststelling inhoudt. Daarnaast kregen gemeenten met de bestuurlijke strafbeschikking een nieuwe mogelijkheid om handhavend op te treden tegen veelvoorkomende criminaliteit. Beide soorten strafbeschikkingen waren (wederom) bedoeld om dit type criminaliteit bij de strafrechter weg te houden.

Dit alles heeft echter maar in beperkte mate gezorgd voor een beheersbaar niveau van veelvoorkomende criminaliteit. Het blijvend hoge niveau waarop dit type delicten in onze samenleving voorkomt laat zich niet makkelijk verklaren. Wel is duidelijk dat het om een hardnekkig fenomeen gaat dat het strafrecht alleen niet kan oplossen, maar waar het strafrecht wel moet zorgen voor een aanvaardbaar niveau van opsporing en vervolging.

Collegeprioriteiten 2023 – 2026

Alle inspanningen ten spijt is de vraag naar strafrecht op het gebied van lichte, veelvoorkomende criminaliteit dus nog altijd veel malen groter dan het aanbod. Te vaak horen slachtoffers dat hun aangifte geen opvolging krijgt, dat de behandeling van hun zaak lang op zich laat wachten of dat hun zaak geseponeerd wordt. Dit tast het vertrouwen van de burger in de rechtsstaat aan.

Het College van procureurs-generaal kiest daarom sinds juni 2023 voor bijstelling van de koers (zie de [prioriteiten van het college van procureurs-generaal 2023 – 2026](#)). Deze koers houdt het volgende in:

1. Het OM wil méér en andere feiten op het gebied van veelvoorkomende criminaliteit binnenhalen. Daarbij moet het wel gaan om meer bewijsbare feiten, waardoor er minder geseponeerd hoeft te worden.
2. Tegelijkertijd wil het OM minder andere vormen van veelvoorkomende criminaliteit het strafrecht binnenhalen, met name aangiftes van personen en bedrijven die hun eigen mogelijkheden onvoldoende hebben benut om schade te voorkomen door hun eigendom onvoldoende te beveiligen. Denk aan winkeldiefstallen die gepleegd worden bij supermarkten met zelfscankassa's. Binnen de schaarse handhavings- en afdoeningscapaciteit zal het strafrecht dus meer worden ingezet als ultimum remedium.
3. Het OM wil deze feiten vervolgens meer zelf afdoen en eenvoudiger bestraffen. De bestraffing is gericht op normbevestiging, onder andere via tegemoetkoming aan de belangen van slachtoffers, proportionaliteit en rechtmatigheid en opname van het delict in de justitiële documentatie (het strafblad). Speciale preventie is minder aan de orde, omdat het gaat om lichte delicten. Als ingrijpende gedragsinterventies onderdeel uitmaken van de bestraffing komt immers de proportionaliteit in het geding.

De strafbeschikking verstevigde de rechten van de verdachte en versterkte het gewicht van deze afdoening doordat een strafbeschikking een schuldvaststelling inhoudt.

4. Het delen van persoonsgegevens maakt inbreuk op iemands persoonlijke levenssfeer. Dit wordt beschermd door wetten en verdragen en moet daarom proportioneel zijn. Het OM zal dan ook (nog) scherper letten op de rechtmatigheid van gegevensdeling over verdachten van lichte misdrijven. Dit brengt met zich mee dat er minder uitwisseling van (context) informatie over verdachten nodig is.

Deze samenhangende doelstellingen van het College worden sinds 2023 met kleine stappen benaderd en bereikt. Het OM trekt zich met deze koers niet terug, maar zoekt, net als vele andere overheidsorganisaties en in lijn met de hierboven beschreven inspanningen van de afgelopen decennia, naar mogelijkheden om (met gelijkblijvende bekostiging) meer zaken strafrechtelijk af te doen en doorlooptijden verder terug te dringen. Met het nodige realiteitsbesef. Na een halve eeuw aan beleidsinspanningen is het probleem van de veelvoorkomende criminaliteit springlevend. In elk tijdvak hebben de verschillende overheidsorganisaties grote inspanningen geleverd met steeds een iets andere scope. In dat licht voelde dit College zich verplicht de koers op accenten te wijzigen, om toch vaker het strafrecht in te zetten om de geloofwaardigheid van de overheid te behouden, waaronder die van de rechtspleging. Tijdige rechtspraak en executie in de zwaardere strafzaken is daarmee ook meer een doel van het OM (geworden). Geloofwaardig ketengericht denken behoort immers eveneens tot de verantwoordelijkheid van het OM.

In het justitiële regeringsbeleid is in de afgelopen jaren terecht opgemerkt dat de strafrechtketen voor de grote uitdaging staat ervoor te zorgen dat strafzaken tijdig en effectief worden afgehandeld. Tegen die voortdurende achtergrond worden helaas teveel zaken niet van een strafrechtelijk antwoord voorzien. Het OM ziet het (vanuit het gezag over de opsporing, het vervolgingsmonopolie én als sanctionerende organisatie) als zijn maatschappelijke verplichting hier een antwoord op te vinden.

Meer strafzaken zelf afdoen

Zoals onder andere blijkt uit het eindrapport van de parlementaire verkenning naar de prestaties in de strafrechtketen, is het oplossen van de knelpunten in de strafrechtketen complex en blijkt het verbeteren van de prestaties taai.³ Toch ontslaat dat de instanties die gezamenlijk de strafrechtketen vormen niet van de dure plicht om hieraan te blijven werken en naar mogelijkheden te zoeken om binnen de eigen verantwoordelijkheden en bevoegdheden meer strafzaken af te doen.

Ook het OM neemt deze verplichting serieus en wil daarom meer strafzaken behandelen in de zaakstroom waarop het zelf de meeste invloed uit kan oefenen: de veelvoorkomende lichte criminaliteit. Met 'licht' wordt bedoeld: delicten met een maximale strafbedreiging van zes jaar gevangenisstraf. Deze zaken mag het OM zelf afdoen door middel van de OM-strafbeschikking. Overigens zegt het wettelijk strafmaximum op zichzelf nog niet veel over de ernst van het concrete strafbare feit. De omstandigheden bepalen uiteindelijk welke straf nodig is. Zo staat er een maximum van zes jaar gevangenisstraf op diefstal in vereniging.

In het justitiële regeringsbeleid is in de afgelopen jaren terecht opgemerkt dat de strafrechtketen voor de grote uitdaging staat ervoor te zorgen dat strafzaken tijdig en effectief worden afgehandeld.

³ Kamerstukken II, 2022/23, 29 279, nr. 804.

Het OM zal een recidiverende groep inbrekers dagvaarden, terwijl voor diefstal van een blikje frisdrank uit een winkel door twee jongvolwassenen een strafbeschikking passend is. Aan de andere kant zal het OM bij huiselijk geweld of kindermishandeling (waarop maximaal drie jaar gevangenisstraf staat) in beginsel tot dagvaarding overgaan. Het gaat bij het afdoen van meer zaken met een OM-strafbeschikking dus om lichte misdrijven die eenvoudig bewijsbaar zijn, waar geen onderzoekshandelingen jegens de persoon van de verdachte voor nodig zijn, die geen indringende (gedrags)voorwaarden voor de verdachte vergen en die zich kenmerken door eenvoudige vaststelling van de schade voor het slachtoffer. Deze delicten maken ongeveer 80% uit van de instroom bij het OM.

Concreet betekent dit dat het OM ernaar streeft om meer van deze delicten vereenvoudigd en versneld te bestraffen via strafbeschikkingen. Daarbij gaat het vooral om zaken die naar verwachting ook door de strafrechter met een taakstraf of geldboete zouden worden bestraft. Strafbare feiten waarvoor naar het oordeel van de officier van justitie een gevangenisstraf passend is, zullen onverminderd aan de rechter worden voorgelegd. Het OM wil hiermee de kostbare capaciteit van de strafrechters (nog meer) concentreren op de zwaardere en complexere zaken en voor deze zaken meer ruimte creëren. Het strafrecht wordt hiermee weer meer ingezet als precisie-instrument. Slachtoffers en verdachten weten door deze versnelde manier van afdoen (met behoud van alle rechtswaarborgen) eerder waar ze aan toe zijn, een cruciaal onderdeel van een goede strafrechtspleging.

Wat is een OM-strafbeschikking?

Sinds de inwerkingtreding van de Wet OM-afdoening in 2008 kan de officier van justitie delicten waarvoor volgens het Wetboek van Strafrecht een straf opgelegd kan worden van maximaal zes jaar zonder tussenkomst van de rechter zelf afdoen met een OM-strafbeschikking. Aanleiding voor de introductie van de OM-strafbeschikking was de schaarse rechterlijke capaciteit en een stijgende behoefte aan rechtshandhaving. De strafbeschikking staat volgens de wet gelijk aan een rechterlijke veroordeling. De wetgever had met deze wet voor ogen dat alleen de strafzaken die daar (gezien de aard van het feit en de gewenste justitiële reactie daarop) aanleiding voor geven bij de strafrechter terechtkomen. Door de inzet van de OM-strafbeschikking te intensiveren, geeft het OM beter invulling aan deze wettelijke opdracht.

De officier van justitie kan met een strafbeschikking geldboetes, taakstraffen, een ontzegging van de rijbevoegdheid en gedragsaanwijzingen (zoals een contactverbod, meldplicht of verplichte deelname aan cursussen op het gebied van agressieregulatie of alcohol- en drugsgebruik) opleggen. Een strafbeschikking kan gecombineerd worden met een schadevergoedingsmaatregel. De opgelegde strafbeschikkingen worden, behoudens enkele wettelijke uitzonderingen, opgenomen in de justitiële documentatie (het strafblad).

Strafbare feiten waarvoor naar het oordeel van de officier van justitie een gevangenisstraf passend is, zullen onverminderd aan de rechter worden voorgelegd.

De kwaliteit van de strafbeschikking

Begin 2024 heeft de toenmalige minister van Justitie en Veiligheid de Tweede Kamer gemeld dat gebruik van de OM-strafbeschikking al mogelijk is in een groot aantal zaken en dat dit leidt tot snelle, effectieve en gedragen straffen. Daarbij heeft zij de Kamer geïnformeerd over het voornemen om meer zaken met een strafbeschikking af te doen om daarmee doorlooptijden te verkorten en de strafrechtketen te ontlasten.⁴

Dit voornemen (dat past binnen de hierboven uiteengezette koers van het College) heeft in februari 2025 uitwerking gekregen in een tijdelijke instructie, gericht op veelvoorkomende vermogensdelicten als (winkel)diefstal en heling. Hoewel hiermee dus de toezegging van de minister gestand werd gedaan, heeft dit geleid tot kritische vragen en zorgen vanuit de politiek en de samenleving. Het OM neemt, gelet hierop, de tijd voor een zorgvuldige monitoring van de huidige uitbreiding en onderzoekt hoe aan deze zorgen tegemoetgekomen kan worden. Zo zal het OM onderzoeken hoe meer openbaarheid gegeven kan worden aan opgelegde strafbeschikkingen, zoals ook de Rechtspraak dit probeert te doen door de publicatie van vonnissen en arresten op hun website.

De wijze waarop het OM de bevoegdheid tot het uitvaardigen van een strafbeschikking uitoefent is in het verleden meermalen onderzocht door de procureur-generaal bij de Hoge Raad in zijn hoedanigheid van toezicht-houder op de rechtmatige taakuitoefening van het OM. Die rapporten hebben geleid tot kritische bevindingen en aanbevelingen die het OM steeds ter hand heeft genomen om de uitvoeringspraktijk te verbeteren. Daarbij blijkt de laatste jaren dat de procureur-generaal een positief oordeel velt over de opvolging die het OM heeft gegeven aan zijn aanbevelingen. In het meest recente rapport uit 2022 concludeert de procureur-generaal bij de Hoge Raad dat het OM grotendeels voldoet aan de wettelijke vereisten. De door de procureur-generaal gesignaleerde kritiekpunten trekt het OM zich aan en worden gebruikt om de kwaliteit van de uitvoering te verbeteren (zie ook de paragraaf Kwaliteit en Toezicht in het hoofdstuk Organisatie van dit Jaarbericht).

Slachtoffers zijn ermee geholpen wanneer de zaken waarin zij slachtoffer zijn geworden snel worden opgepakt en afgedaan en hun schade wordt vergoed. Slachtofferrechten staan terecht al enkele jaren in het middelpunt van de belangstelling en de ontwikkelingen op dit gebied volgen elkaar snel op. Tegelijk wordt steeds meer duidelijk dat er nog veel te verbeteren valt, ook in de omgang met slachtoffers door het OM. Het OM ziet dit als een niet eenvoudige maar uiterst belangrijke opgave voor de komende jaren.

In de op 1 maart 2024 in werking getreden nieuwe 'Aanwijzing slachtoffers in het strafproces' is onder andere verduidelijkt hoe slachtoffers hun wensen kenbaar kunnen maken en dat slachtoffers altijd een schriftelijke slachtofferverklaring in kunnen dienen. Slachtoffers kunnen hiermee het OM informeren over wat het misdrijf met hen heeft gedaan. Ook andere zaken die mogelijk relevant zijn voor de beoordeling van de strafzaak kunnen hierin worden opgenomen. De verklaring wordt toegevoegd aan het dossier en kan tijdens een OM-hoorgesprek met de verdachte worden besproken. Als het slachtoffer laat weten gebruik te willen maken van het spreekrecht is dit een zwaarwegende reden om geen strafbeschikking op te leggen. Bij ernstige spreekwaardige delicten zal het OM, in het geval het slachtoffer hiervan gebruik wenst te maken, de zaak dagvaarden. Dit is staande praktijk en wordt de komende jaren geïntensiveerd. Het OM zal in samenspraak met slachtofferorganisaties de positie van het slachtoffer rond de strafbeschikking verder versterken. Bijvoorbeeld door de ontwikkeling van een gestaffelde schadevergoedingsgids voor eenvoudige schadekwesties, die uitmondt in meer gestandaardiseerde schadevergoedingsbedragen. Slachtoffers hoeven hun geleden schade dan niet meer met bewijs te onderbouwen.

Het voorlichten van verdachten over hun rechten, positie en consequenties van een aan hen opgelegde strafbeschikking is een belangrijk onderdeel van een rechtvaardige rechtspleging. Het OM zal in overleg met onder andere de Nederlandse Orde van Advocaten de

⁴ Kamerstukken II, 2023/24, 29 279, nr. 836.

Om meer richting te geven aan de instroom van zaken werkt het OM met de politie aan een opportuniteitskader voor veelvoorkomende criminaliteit. Dit kader gaat bepalend zijn voor welke misdrijven het OM wil vervolgen en welke niet, waardoor uiteindelijk minder zaken geseponeerd worden.

informatieverstrekking richting verdachten en hun verdediging optimaliseren. Het in de praktijk al geldende recht van verdachten op rechtsbijstand bij OM-strafbeschikkingen wordt na aanvaarding van het wetsvoorstel versterking rechtsbijstand in het strafproces wettelijk vastgelegd.

De geïntensiveerde inzet van de strafbeschikking heeft vanzelfsprekend gevolgen voor andere organisaties in de strafrechtketen, waaronder de Rechtspraak, Slachtofferhulp Nederland, de reclassering, het gevangeniswezen en het CJIB. Het OM heeft hier oog voor en zal nadrukkelijk het overleg met de ketenpartners zoeken over de impact die de intensivering op hun organisaties heeft.

De meeste meldingen en aangiftes van veelvoorkomende criminaliteit worden behandeld via de ZSM-werkwijze.⁵ Het OM heeft in 2024 deze werkwijze onder de loep genomen. Dit heeft ertoe geleid dat in 2025 digitaal samenwerken met de ZSM-partners een nieuwe impuls krijgt door de ontwikkeling van een digitale samenwerkingsruimte. Ook deze ontwikkeling zal ongetwijfeld veranderingen met zich meebrengen voor zowel de OM-organisatie als voor de ketenpartners.

Door de procureur-generaal bij de Hoge Raad is een vervolgonderzoek naar de OM-strafbeschikking aangekondigd. Ook het WODC doet hier onderzoek naar. Het College wacht de resultaten van de eigen monitoring en de beide onderzoeken af en zal de uitkomsten betrekken bij de voorbereiding van mogelijke toekomstige uitbreidingen van de inzet van de strafbeschikking.

Vervolgings- en opportuniteitskader

Het is belangrijk dat de beperkte capaciteit van het strafrecht vooral wordt ingezet voor die feiten waar strafrechtelijke vervolging opportuun is. Dat wil zeggen: voor die feiten waar de inzet van het strafrecht meerwaarde heeft voor het slachtoffer en de samenleving, boven andere interventies.

De voor de opsporing beschikbare capaciteit is op dit moment veelal heterdaad-georiënteerd, waardoor de politie sneller in actie komt bij winkeldiefstallen dan bij allerlei vormen van digitale criminaliteit (zoals marktplaatsoplichtingen of belfraudes) waarbij slachtoffers soms tienduizenden euro's aan spaargeld verliezen. Door de voorrang die gegeven wordt aan heterdaad-situaties ontvangt het OM van de politie van sommige strafbare feiten meer en van andere minder processen-verbaal dan het zou willen.

Om meer richting te geven aan de instroom van zaken werkt het OM met de politie aan een opportuniteitskader voor veelvoorkomende criminaliteit. Dit kader gaat bepalend zijn voor welke misdrijven het OM wil vervolgen en welke niet, waardoor uiteindelijk minder zaken geseponeerd worden. Veelvoorkomende criminaliteit waarbij sprake is van slachtoffers met (materiële of immateriële) schade krijgt prioriteit. Bij vermogensmisdrijven wordt voorrang gegeven aan aangiftes van personen en bedrijven die hun eigen mogelijkheden hebben benut om schade te voorkomen, bijvoorbeeld door hun eigendom voldoende te beveiligen. Lichte misdrijven die de politie op basis van het opportuniteitskader niet bij het OM aanbrengt worden door de politie naar eigen inzicht afgedaan, bijvoorbeeld door het geven van

⁵ Zie [Veelvoorkomende criminaliteit \(ZSM\)](#) | Openbaar Ministerie

een waarschuwing of doorverwijzing naar herstelbemiddeling. Het kader zal daarnaast ruimte bieden aan lokale prioriteiten, op basis van lokale criminaliteits- en veiligheidsbeelden.

Verdachten met onbegrepen en verward gedrag

Een probleem dat niet goed kan worden opgelost zonder hulp van de wetgever en anderen is de veelvoorkomende criminaliteit die gepleegd wordt door de grote groep verdachten met verward en onbegrepen gedrag. Het gaat hier meestal om feiten die te licht zijn voor de rechter en waarvoor de strafrechtelijke instrumentenkist niet geschikt is.

Een recente analyse van data van het CBS en het OM laat zien dat er bij 39% van de verdachten die instromen bij het OM sprake is van multi-problematiek: problemen op meerdere leefgebieden zoals (geestelijke) gezondheid, inkomen of leefsituatie. Onder verdachten komen verder bijna zes maal zoveel personen met multi-problemen voor als in de rest van Nederland. Niet geheel verrassend blijkt bovendien uit de cijfers dat de recidive toeneemt naarmate een verdachte meer problemen heeft.

Regelmatig is ook in het nieuws dat er een toename is van personen met 'verward of onbegrepen gedrag'. Dit zijn containerbegrippen die gedragingen omvatten voortkomend uit psychische stoornissen, verslaving, dementie en ook (licht) verstandelijke beperkingen en sociale problemen. Voor alle duidelijkheid: niet iedereen met verward gedrag heeft een psychische stoornis en

lang niet iedereen met een psychisch probleem is gevaarlijk. Bij 'verward' gedrag is vaak geen sprake van een strafbaar feit.

De praktijk is dat bij 'verward' gedrag regelmatig een beroep wordt gedaan op het strafrecht, terwijl de kern van het vraagstuk toch vooral een kwestie is van passende zorg en ondersteuning. Bijvoorbeeld bij het vinden van een (vaste) woon- of verblijfplaats. Het OM kan en wil niet straffen uit zorg. Vanuit het oogpunt van proportionaliteit en rechtsgelijkheid, maar ook gelet op de schaarse capaciteit in de strafrechtketen. Cellen zitten vol, de forensische zorg kampt met capaciteitsproblemen en er is gebrek aan zittingsruimte. Het strafrecht moet niet oneigenlijk worden ingezet voor personen die in de zorg thuishoren, terwijl de GGZ en het sociaal domein (door verschillende oorzaken) onvoldoende in staat zijn om maatschappelijke zorgproblemen het hoofd te bieden. Deze zorgproblematiek is uiterst complex. Zij leidt tot schrijnende situaties, tot (gevoelens van) onveiligheid en tot brede frustratie in de keten van zorg en veiligheid.

De wettelijke opdracht aan het OM is helder. Het OM heeft ten aanzien van 'personen met verward gedrag' uitsluitend een rol wanneer er sprake is van een strafbaar feit óf als is voldaan aan de criteria in de Wvvgg (zie kader 'De Wet verplichte GGZ' hierna). In het geval van een duidelijke link met een strafzaak, bijvoorbeeld bij (ernstige) delicten gepleegd door personen met een psychiatrische stoornis, is de rol van het OM evident. Om duidelijkheid te scheppen over de rol van het strafrecht en de expertise op het grensvlak van straf/zorg binnen het OM te vergroten is in 2017 het omvangrijke programma Straf met Zorg gestart. Dit programma is afgelopen jaar verlengd tot 2029.

Voor alle duidelijkheid: niet iedereen met verward gedrag heeft een psychische stoornis en lang niet iedereen met een psychisch probleem is gevaarlijk. Bij 'verward' gedrag is vaak geen sprake van een strafbaar feit.

De Wet verplichte GGZ

Het OM heeft enkele wettelijke taken buiten het strafrecht. Op grond van de Wet verplichte ggz (Wvvggz) kan de officier van justitie – als volgens een arts is voldaan aan de criteria – de rechter verzoeken een zorgmachtiging te verlenen om verplichte zorg toe te kunnen passen. Wanneer sprake is van een strafbaar feit, is het OM op grond van de Wet zorg en dwang (Wzd) in beperkte gevallen verantwoordelijk voor het voorbereiden en indienen van een aanvraag ten behoeve van onvrijwillige zorg bij mensen met een verstandelijke beperking of psychogeriatrische aandoening. Beide wetten worden naar verwachting binnenkort gewijzigd. De aanzienlijke rol van de officier van justitie als procesregisseur in de zorgwetgeving is echter niet voorafgaand aan de wetswijziging geëvalueerd. Daar is dringend behoefte aan. Het OM ziet knelpunten en constateert op basis van vijf jaar praktijkervaring dat de taak van het OM niet oplevert wat door de wetgever was beoogd. De uitvoering is tijdrovend en kostbaar (per arrondissementsparket zijn circa twee officieren van justitie belast met verplichte zorg taken, naast vele parketsecretarissen en administratief medewerkers).

Van offline naar online criminaliteit

Het OM wil zoals gezegd meer veelvoorkomende online criminaliteit opsporen en vervolgen. De dreiging, omvang en impact van digitale misdaad groeien snel, mede door de internationalisering en de steeds geraffineerdere werkwijzen van criminelen. Bovendien vervagen de grenzen tussen de offline en de online wereld, waardoor traditionele criminaliteit en gedigitaliseerde criminaliteit steeds vaker samensmelten. Online criminaliteit neemt zienderogen toe en vormt een steeds grotere bedreiging voor de samenleving. In 2024 steeg het aantal aangiftes en meldingen van online fraude met bijna 20% ten opzichte van 2023. Toch zit er nog een behoorlijk gat tussen bevolkingsenquêtes en de instroom bij het OM. Terwijl 11% van de geregistreerde criminaliteit bij de politie en 1,2% van de instroom bij het OM cybercrime en online fraude betreft, laat de Veiligheidsmonitor van het CBS zien dat bijna de helft van alle slachtoffers van criminaliteit te maken heeft gehad met een online delict.

Het OM bestrijdt deze misdrijven met een brede aanpak, waarbij opsporing en vervolging goed worden afgestemd op de technische complexiteit van zaken. Er is de afgelopen jaren flink geïnvesteerd in capaciteit, kennis en kunde om cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit te bestrijden. Inzet is veelvoorkomende en eenvoudige cybercriminaliteit effectief op te sporen en te vervolgen. Binnen het OM wordt de behandeling van digitale criminaliteitszaken steeds verder geïntegreerd in de organisatie, met een duidelijke toewijzing aan de juiste teams op basis van technische complexiteit. Ondanks deze inspanningen blijft het lastig om alle online misdrijven bij het OM te krijgen, mede door lage aangiftebereidheid en prioritering van heterdaadsituaties. Het OM intensificeert de bestrijding van digitale criminaliteit om recht te doen aan de groeiende impact van deze strafbare feiten op de samenleving.

Twée jaar cel voor zware mishandeling politieman

Tijdens de jaarwisseling 2023/2024 ziet een politieman in Nijmegen hoe een jonge vrouw op straat haar vriend te lijf gaat. Wanneer de agent tussenbeide komt, moet hij het zelf ontgelden. Met één klap slaat de mannelijke helft van het ruziënde tweetal de agent bewusteloos. Terwijl de politieman roerloos op de grond ligt, deelt zijn belager nog meerdere klappen en knietjes uit.

Uiteindelijk zijn er zes omstanders voor nodig om de agent te ontzetten. Hij houdt aan de mishandeling een gebroken jukbeen, een afgebroken tand, een scheur in het ooglid en een hersenkneuzing over.

Tien maanden later zit de 23-jarige verdachte in Arnhem voor de rechter. Net als de vele belangstellenden hoort hij de officier van justitie zijn daden omschrijven als 'een zware mishandeling van de buitencategorie, grenzend aan poging doodslag'. Dat juist een politieman het slachtoffer werd van dit ernstige geweld - iemand die zijn eigen veiligheid riskeerde om die van anderen te beschermen - maakt het gebeurde onverteerbaar, zo stelt de officier.

De bewuste geweldsexplosie kan volgens de officier van justitie niet los worden gezien van de zorgelijke ontwikkeling waarbij politie en hulpdiensten tijdens de jaarwisseling steeds vaker worden geconfronteerd met steeds extremere vormen van agressie en geweld. "De kranten staan er elk jaar helaas weer bol van," aldus de officier.

"Een daadkrachtig optreden en afschrikwekkende reactie is dan ook nodig om het gezag van de politie te herstellen, te bevestigen dat de politie op het OM kan vertrouwen als zoiets gebeurt en dit soort geweldsdelicten terug te dringen. Alleen zo kunnen wij ervoor zorgen dat politiemensen hun werk kunnen blijven doen zonder angst voor hun eigen veiligheid."

Gezien de ernst van het feit vindt het OM een gevangenisstraf van drie jaar passend. Daarnaast zou de man ook behandeld moeten worden. Op zijn strafblad staan ondanks zijn jonge leeftijd al veel geweldsdelicten. Vanaf 2017 is hij vijf keer veroordeeld voor huiselijk geweld en geweld tegen politie. Tijdens de jaarwisseling liep de verdachte nog in een proeftijd van een vorige veroordeling, waaraan ook een hulpverleningstraject was gekoppeld.

Vanwege de diepgewortelde problematiek bij de verdachte en het feit dat eerdere hulpverleningstrajecten niet tot resultaat hebben geleid, is er volgens het OM nu een meer dwingend kader nodig om te garanderen dat de verdachte niet zonder behandeling weer op vrije voeten komt. Naast de gevangenisstraf zou daarom de maatregel van tbs met dwangverpleging opgelegd moeten worden.

Twee weken later doet de rechtbank uitspraak. Voor de zware mishandeling van de politieagent wordt de verdachte veroordeeld tot 24 maanden cel en tbs. Ook zal hij het slachtoffer een schadevergoeding moeten betalen van bijna 25.000 euro.

Het OM in cijfers

Het OM kent vijf verschillende werkomgevingen, elk ingericht voor de optimale behandeling van een bepaald soort zaken.

- **Productie** betreft zaken die het parket Centrale Verwerking Openbaar Ministerie (CVOM) behandelt. Daarbij gaat het om zogenoemde standaardzaken (veelal verkeerszaken): beroepszaken bij feitgecodeerde overtredingen en misdrijven en appèllen tegen Mulder-overtredingen.
- **Interventies** betreft veel voorkomende criminaliteit waarbij altijd een verdachte in beeld is. Het gaat om strafzaken die door het OM zelf afgedaan kunnen worden of aan de rechter worden aangeboden voor een 'enkelvoudige zitting'. Deze zaken worden veelal met de ZSM-werkwijze afgedaan. De essentie is dat in elke zaak de balans wordt gevonden tussen gelijkheid, snelheid en de omstandigheden rond het feit en de persoon van de verdachte en slachtoffer. Snelheid is een belangrijk element van rechtvaardigheid. Verdachten en slachtoffers moeten snel weten waar ze aan toe zijn. De norm wordt

snel bevestigd. Er volgt snel een strafrechtelijke reactie. Het OM is zeven dagen per week veertien uur per dag bereikbaar om de zaken te behandelen. Deze zaken worden door alle arrondissementsparketten behandeld.

- Bij **Onderzoeken** gaat het om de strafrechtelijke aanpak van ernstige misdrijven met een grote impact op het slachtoffer, de directe omgeving en het veiligheidsgevoel in de samenleving; de zogenaamde high impact crimes. Deze zaken worden door alle arrondissementsparketten behandeld.
- Bij **Ondermijning** gaat het om de veelal integrale aanpak van vormen van criminaliteit met potentieel ingrijpende gevolgen voor maatschappelijke systemen, instituties, sociale verbanden en structuren. Deze zaken worden door de arrondissementsparketten, het Landelijk Parket en het Functioneel Parket behandeld.
- In **Hoger Beroep** komen alle zaken samen waarin op initiatief van de verdachte of het OM appèl is ingesteld. Deze zaken worden door het Ressortsparket behandeld.

In het afgelopen jaar is door het OM fors geïnvesteerd in het terugdringen van de voorraden en het verkorten van de doorlooptijden. De eerste resultaten hiervan worden al goed zichtbaar in de cijfers. Er zijn flink meer zaken afgedaan. Schaarste blijft een belangrijk thema in de hele strafrechtketen. De ontwikkelingen in de criminaliteit vertalen zich niet automatisch door in de instroom van zaken bij het OM. Niet alle zaken kunnen door de rechter worden behandeld. Dit vraagt steeds om scherpe keuzes. De soms haperende ICT-voorzieningen binnen het OM zijn daarbij niet altijd behulpzaam. Deze problemen laten zich niet eenvoudig oplossen en zullen de realisatiekansen in de toekomst onder druk zetten bij tegenvallende budgetten. In dit hoofdstuk wordt teruggekeken op het jaar 2024. Het werk van het OM is hierbij in cijfers gevat en daarop wordt een toelichting gegeven.

Ontwikkelingen in het criminaliteitsbeeld

In 2024 heeft de politie iets minder misdrijven geregistreerd dan het jaar ervoor. In totaal kwamen 812.000 misdrijven ter kennis van de politie. In 2023 waren dat nog 816.000 misdrijven. Daarmee blijft de geregistreerde criminaliteit in de afgelopen 3 jaren op redelijk constant niveau.

Toch zijn er ontwikkelingen in het criminaliteitsbeeld te zien. De politie registreerde 13 procent minder winkeldiefstallen dan een jaar eerder. Zakkenrollerij nam met 24 procent af. Bij andere vormen van traditionele criminaliteit is al langer een afname te zien, zoals bij woninginbraken en overvallen. In 2020 registreerde de politie 30.800 woninginbraken en 5 jaar later 22.400. Het aantal gewapende overvallen nam in deze periode af van ruim 900 in 2020 naar 540 in 2024. Een opvallende daling is zichtbaar voor cybercrime. In 2024 nam dit aantal met 42 procent af ten opzichte van een jaar eerder. Cybercrime betreft criminaliteit waarbij een ICT-middel het doelwit is. Deze vorm van criminaliteit kan niet bestaan zonder de aanwezigheid van ICT-middelen. Hierbij valt te denken aan hacks of dreigementen met ransomware.

Daartegenover staat een opvallende toename van gedigitaliseerde criminaliteit. Deze vorm van criminaliteit vindt met name via ICT-middelen plaats. Het gaat hierbij specifiek om online fraudevormen. In 2024 registreerde de politie 22 procent meer incidenten voor deze vorm van criminaliteit. Op het oog lijkt daarmee een verschuiving plaats te vinden van cybercrime naar gedigitaliseerde criminaliteit. In de afgelopen periode zijn er voor de politie meer registratiemogelijkheden gekomen om vormen van gedigitaliseerde criminaliteit vast te leggen waarmee deze verschuiving voor een deel van administratieve aard is.

Wanneer cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit worden samengevoegd, dan is sprake van een verdere toename van 11 procent van online criminaliteit. Een verdere toename is ook te zien op drugshandel met 6 procent en wapenhandel met 5 procent. Het aantal branden en ontploffingen nam in een jaar tijd met 23 procent toe. Met 7 procent is groei te zien in het aantal aangiften en meldingen van zedenmisdrijven. Per 1 juli 2024 is de nieuwe Wet seksuele misdrijven in werking getreden. In deze nieuwe wet zijn meer vormen van seksueel overschrijdend gedrag strafbaar geworden, zoals het seksueel contact hebben terwijl er geen sprake is van volledig wederzijdse instemming. Ook seksuele intimidatie is strafbaar geworden, zowel offline als online. Of er een verband is tussen het toegenomen aantal meldingen en het ingaan van de wet kan niet met zekerheid worden gezegd.

Het aantal openlijk geweldsincidenten, het aantal bedreigingen en het aantal vernielingen stijgt elk licht met 3 procent. Daarnaast registreerde de politie 16 procent meer straatroven.

Het aantal geregistreerde rijden-onder-invloedzaken bevindt zich in 2024 voor het derde jaar op rij op ruim 43.000 incidenten; nagenoeg een verdubbeling van het aantal incidenten voorafgaand aan de coronapandemie. Het gaat hierbij vooral om het rijden onder invloed van alcohol of drugs.

De ontwikkelingen in de criminaliteit zijn van invloed op het aantal verdachten dat in beeld komt tijdens de opsporing en vervolging. Bij traditionele vormen van criminaliteit is de pakkans dikwijls hoger, omdat de verdachte vaker op heterdaad wordt betrapt. Voor vormen van online criminaliteit komen minder verdachten in beeld.

Het aantal openlijk geweldsincidenten, het aantal bedreigingen en het aantal vernielingen stijgt elk licht met 3 procent. Daarnaast registreerde de politie 16 procent meer straatroven.

Daarnaast kan één verdachte in de online wereld veel meer slachtoffers maken dan offline mogelijk zou zijn. Vanwege technologische ontwikkelingen en het grensoverschrijdende karakter ontwikkelt online criminaliteit zich snel.

Dit criminaliteitsbeeld vraagt voortdurend om aandacht voor de opsporing en vervolging van strafbare feiten en scherpste in keuzes die gemaakt moeten worden rondom schaarse capaciteit.

Resultaten Veiligheidsagenda

De minister van Justitie en Veiligheid, de Regioburgemeesters en het College van procureurs-generaal van het OM hebben in afstemming met de Korpsleiding van de politie een gemeenschappelijke Veiligheidsagenda opgesteld voor de periode 2023-2026. Dit zijn de onderwerpen die, uiteraard met inachtneming van de lokale prioriteiten, altijd meegewogen worden bij de inzet van de politie. Centraal staan de thema's georganiseerde misdaad en criminele geldstromen, de bestrijding van mensenhandel, cybercrime, gedigitaliseerde criminaliteit en online seksueel misbruik. De afgesproken normen en de resultaten van 2024 staan vermeld in de tabel.

Beleidsafspraken	Realisatie 2023	Norm 2024	Realisatie 2024	Realisatie 2024 t.o.v. norm 2024
Ondermijning en georganiseerde criminaliteit				
Aantal aangepakte CSV's	1.800	1.530	1.748	114%
Criminele geldstromen				
Waarde beslag (in mln euro's)	228,6	200,0	234,7	117%
Mensenhandel				
Aantal OM-verdachten mensenhandel	210	220	196	89%
Aantal eenheidsoverstijgende onderzoeken	17	> 17	14	93%
Cybercrime				
Aantal cybercrime regulier	336	350	351	100%
wrv alternatieve of aanvullende interventies	36	88	22	
wrv csv	50	35	61	
Aantal fenomeenonderzoeken	36	41	46	112%
wrv alternatieve of aanvullende interventies	14	20	18	
Aantal high tech crime onderzoeken	17	20	20	100%
Gedigitaliseerde criminaliteit				
Aantal gedigitaliseerde criminaliteit regulier	3.302	2.450	6.617	270%
wrv alternatieve of aanvullende interventies	1.425	613	4.649	
Aantal fenomeenonderzoeken	4	5	12	240%
Online seksueel kindermisbruik				
Inzet gericht op misbruiker / vervaardiger	116	130	86	66%
Inzet gericht op keyplayers (/netwerken)	68	20	24	120%
Inzet gericht op bezitters / verspreiders	444	-	524	
Totale inzet	628	600	634	106%

Het aantal aangepakte criminele samenwerkingsverbanden (csv's) lag in 2024 met 1.748 ruim boven de afgesproken norm van 1.530 aangepakte csv's. Het gaat hierbij om projectmatige en 'korte klap'-onderzoeken naar georganiseerde criminaliteit evenals onderzoeken naar high impact crimes door teams grootschalige onderzoeken (TGO's) met een link naar de georganiseerde criminaliteit. Van de 1.748 csv-onderzoeken waren er 779 drugsgerelateerd en 88 csv-onderzoeken hadden betrekking op wapens en explosieven.

Ondermijnende criminaliteit wordt tevens bestreden door de aanpak van criminele geldstromen. Daarmee wordt beoogd te voorkomen dat crimineel geld verdiend kan worden, dat het illegaal verdiende geld in het legale circuit komt of blijft rondcirkelen binnen het illegale circuit. Het bedrijfsproces en het verdienmodel van criminelen moet worden gefrustreerd en verstoord. Het ontnemen (of 'afpakken') van het met criminaliteit verdiende vermogen is één van de instrumenten die door politie en het Openbaar Ministerie kan worden ingezet. In 2024 is voor 234,7 miljoen euro beslag gelegd. Hiermee is het beoogde bedrag aan waardebeslag in 2024 ruimschoots gerealiseerd.

De voorzichtige groei die in 2023 in het aantal verdachten voor mensenhandel te zien was, kon in 2024 niet worden vastgehouden. Het eindresultaat is op 89 procent van het gewenste streefaantal uitgekomen. Voor cybercrime regulier is het aantal verdachten in 2024 licht toegenomen, conform de verhoogde doelstelling voor dit jaar. Verder zijn 46 fenomeenonderzoeken en 20 high tech crime onderzoeken tactisch afgerond.

Fenomeenonderzoeken zijn complexe onderzoeken die uitgevoerd worden door de cybercrimeteams van de politie en die gericht zijn op de bestrijding van cybercriminelen en hun geavanceerde technologische methoden om misdrijven te plegen.

Gedigitaliseerde criminaliteit is een nieuw thema in de Veiligheidsagenda. Deze vorm van online criminaliteit omvat zeer veel typen delicten en doet zich in steeds nieuwe verschijningsvormen voor. In deze Veiligheidsagenda wordt de aandacht primair gericht op vier specifieke vormen van gedigitaliseerde criminaliteit. Het gaat om fraude met online handel, online fraude met betaalproducten, online voorschotfraude en online identiteitsfraude. Het aantal voor 2024 ten doel gestelde reguliere zaken voor dit thema is ruimschoots gerealiseerd. De opvolging van deze zaken kan zowel in het strafrecht als daarbuiten door een alternatieve afdoening plaatsvinden. In het jaarverslag van de politie worden de resultaten uitgebreid toegelicht.

Aanpak criminele samenwerkingsverbanden en ondermijnende criminaliteit

De bestrijding van zware georganiseerde criminaliteit en actieve criminele samenwerkingsverbanden is een belangrijke prioriteit van het OM, waarin veel tijd en capaciteit wordt geïnvesteerd. Het OM doet er met de opsporingspartners alles aan om de dreiging van de georganiseerde misdaad weg te nemen en de georganiseerde (drugs)criminaliteit te reduceren en beheersbaar te maken. De aanpak richt zich echter ook op andere vormen van ernstige georganiseerde ondermijnende criminaliteit, zoals de hieronder weergegeven cijfers laten zien. Vaak gaat het om complexe en langdurige opsporingsonderzoeken met een groot aantal verdachten, getuigen en slachtoffers, steeds vaker met internationale dimensies.

Gedigitaliseerde criminaliteit is een nieuw thema in de Veiligheidsagenda. Deze vorm van online criminaliteit omvat zeer veel typen delicten en doet zich in steeds nieuwe verschijningsvormen voor.

In 2024 is enkel een lichte verdere daling in het aantal onderzoeken onder leiding van het Landelijk Parket te zien; het aantal onderzoeken onder leiding van de arrondissementsparketten en het Functioneel Parket stabiliseert zich.

Die georganiseerde drugscriminaliteit is sterk internationaal georiënteerd, maar de effecten ervan zijn vaak lokaal zichtbaar. Een goed voorbeeld hiervan is de uithalersproblematiek; de succesvolle aanpak daarvan lijkt een waterbedeffect tot gevolg te hebben, waarbij de uithalers steeds vaker in andere zeehavens vlak buiten Nederland actief zijn.

Ook het gebruik van explosieven om te bedreigen en intimideren laat dit goed zien; bij dit steeds vaker voorkomende fenomeen komt de criminaliteit letterlijk aan de voordeur, met alle gevolgen en gevoelens van onrust binnen de desbetreffende wijken van dien. De explosies worden door OM en politie vaak gezien als waarschuwingen in het criminele circuit: er moet betaald worden. Ook hierop is de strafrechtelijke aanpak gericht. Het OM maakt ook deel uit van het Strategisch Offensief Tegen Explosies, waarin verschillende partners tot een gezamenlijke, effectieve aanpak proberen te komen, om zo het aantal explosies te doen verminderen.

In 2024 zijn 2.410 nieuwe of lopende strafrechtelijke onderzoeken uitgevoerd. Daarmee stabiliseert het aantal onderzoeken zich nagenoeg op het niveau van 2023. In de jaren daarvoor was

vooral een toename van het aantal onderzoeken onder leiding van de arrondissementsparketten te zien en nam het aantal onderzoeken onder leiding van het Functioneel Parket en het Landelijk Parket af. In 2024 is enkel een lichte verdere daling in het aantal onderzoeken onder leiding van het Landelijk Parket te zien; het aantal onderzoeken onder leiding van de arrondissementsparketten en het Functioneel Parket stabiliseert zich.

Bij de aanpak van georganiseerde criminaliteit is de laatste jaren steeds meer sprake van samenwerking tussen parketten, bijvoorbeeld als het gaat om de aanpak van een fenomeen. Hierbij leveren de landelijke onderdelen van het OM – het LP en het FP – vaker dan voorheen ook een bijdrage aan onderzoeken van de arrondissementsparketten. Deze onderzoeken tellen mee bij het aantal onderzoeken door de arrondissementsparketten, maar komen niet terug in de cijfers van het LP en het FP. Dit terwijl die bijdrage wel veel tijd en capaciteit kost. Dit verklaart de gewijzigde verhouding in het aantal onderzoeken tussen deze OM-onderdelen. De resultaten die in de gezamenlijke onderzoeken worden geboekt zijn niet de resultaten van één OM-onderdeel, maar die van het OM als geheel.

Totaal aantal strafrechtelijke onderzoeken naar csv's

	2020	2021	2022	2023	2024
Arrondissementsparketten/ Politie / KMAR/ BOD	1.484	1.701	1.697	1.893	1.895
Functioneel Parket/Politie / BOD	391	400	335	282	285
Landelijk Parket / Politie / KMAR/ BOD	389	281	337	251	230
Totaal	2.264	2.382	2.369	2.426	2.410

Om een beeld te krijgen van de centrale thematiek van de onderzoeken is een onderscheid te maken naar het belangrijkste aandachtsgebied. In veel gevallen heeft een onderzoek meerdere aandachtsgebieden. Zo kennen drugsonderzoeken regelmatig witwassen of vuurwapens en explosieven als tweede aandachtsgebied. Omgekeerd komt witwassen vaak voor in combinatie met drugshandel. En vuurwapens en explosieven zijn vaak een combinatie met drugshandel, brandstichting of levensdelicten. Veel criminele groeperingen zijn immers op verschillende criminele terreinen actief.

Van de onderzoeken die worden uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van de arrondissementsparketten richt het merendeel zich op de productie van en handel in drugs en het witwassen van de daarbij verdiende winsten, hoewel het aandeel in 2024 licht afneemt. Het aantal onderzoeken naar criminele organisaties die zich bezighouden met de handel in cocaïne en heroïne stijgt gestaag door; opnieuw 5 procent meer onderzoeken dan in 2023. Het aantal onderzoeken naar synthetische drugs is daarentegen afgenomen met 9 procent minder onderzoeken dan in 2023. Toch blijft de focus hiermee met name op de aanpak van productie en handel en smokkel van harddrugs. Het aantal onderzoeken naar grootschalige hennepsteelt neemt verder af naar 50 onderzoeken in 2024. Een daling is ook te zien in het aantal onderzoeken waarin levensdelicten zijn gepleegd: van 99 onderzoeken in 2023 naar 81 onderzoeken in 2024. Daarentegen is wel groei te zien in het aantal onderzoeken naar geweldsmisdrijven: van 80 onderzoeken in 2023 naar 102 onderzoeken in 2024.

Het aantal onderzoeken met als aandachtsgebied wapens en explosieven stijgt verder van 89 onderzoeken in 2023 naar 100 onderzoeken in 2024. Tevens is verdere groei te zien in het aantal onderzoeken naar cybercrime; van 196 onderzoeken in 2023 naar 217 onderzoeken in 2024.

Aantal strafrechtelijke onderzoeken naar csv's door arrondissementsparketten naar aandachtsgebied

	2020	2021	2022	2023	2024
Grootschalige hennepsteelt	120	109	79	63	50
Cocaïne & Heroïne	199	280	345	472	497
Synthetische drugs	221	271	236	279	253
Mensenhandel	107	141	157	149	133
Mensensmokkel	25	30	59	56	34
Wapens & Explosieven	48	79	77	89	100
Witwassen	173	182	167	164	168
OMG's	29	26	18	11	8
Hollandse Netwerken	2	2	2	2	1
Ideologische misdaad	31	37	32	33	45
Kinderporno	1	0	0	0	0
Geweld & Zeden	70	81	77	80	102
Levensdelicten	108	113	111	99	81
Cybercrime	131	143	155	196	217
Fraude	63	62	63	69	72
Vermogensdelicten	74	74	48	61	61
Overig	82	71	71	70	73
Totaal	1.484	1.701	1.697	1.893	1.895

Het aantal onderzoeken dat onder verantwoordelijkheid van het Landelijk Parket wordt uitgevoerd, vaak door Landelijke Recherche, trok in 2022 nog aan naar 337 onderzoeken, maar loopt daarna weer terug naar 251 onderzoeken in 2023 en 230 onderzoeken in 2024. Het Landelijk Parket concentreert zich daarbij steeds meer op grote onderzoeken met een langere looptijd en grotere complexiteit. Ook levert het Landelijk Parket

steeds vaker bijstand aan andere parketten evenals aan de aanpak van criminele machtsstructuren en de crypto-aanpak. Net als bij de arrondissementsparketten is een substantieel deel van de onderzoeken gericht op de opsporing van drugsgerelateerde misdrijven, hoewel het aantal onderzoeken naar synthetische drugs na een piek in 2022 weer is afgenomen. Het aantal

onderzoeken naar cocaïne en heroïne neemt weer toe, van 43 onderzoeken in 2023 naar 52 onderzoeken in 2024. Verdere groei wordt ook zichtbaar in het aantal onderzoeken naar kinderporno, van 24 naar 30 onderzoeken. Ook het aantal onderzoeken naar cybercrime stijgt in 2024 weer. Daarentegen zijn er minder onderzoeken gedraaid op mensenhandel en mensensmokkel.

Ook het aantal onderzoeken naar cybercrime stijgt in 2024 weer. Daarentegen zijn er minder onderzoeken gedraaid op mensenhandel en mensensmokkel.

Aantal strafrechtelijke onderzoeken naar csv's door het Landelijk Parket naar aandachtsgebied

	2020	2021	2022	2023	2024
Grootschalige hennepteelt	1	1	0	0	0
Cocaïne & Heroïne	49	44	49	43	52
Synthetische drugs	61	41	77	36	33
Mensenhandel & Mensensmokkel	8	18	24	24	11
Wapens & Explosieven	9	10	15	6	6
Witwassen	67	42	43	29	26
OMG's	1	1	1	0	1
Hollandse Netwerken	2	0	0	0	0
Ideologische misdaad	19	22	20	27	7
Internationale misdaad	19	9	10	5	2
Kinderporno	18	12	16	24	30
Cybercrime	72	36	42	29	40
Levensdelicten	12	11	7	4	4
Fraude	1	1	2	2	1
Vermogensdelicten	2	1	1	0	1
Geweld & Zeden	5	5	8	3	6
Overig	43	27	22	19	10
Totaal	389	281	337	251	230

Strafrechtelijke onderzoeken die onder verantwoordelijkheid van het Functioneel Parket worden uitgevoerd, concentreren zich op fraude en milieucriminaliteit. Het merendeel van de onderzoeken wordt verricht in samenwerking met de FIOD, de politie en de opsporingsdiensten van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit en het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. In 2024 was een toename van kleinschalige en kortlopende onderzoeken inzake milieucriminaliteit. Het aantal onderzoeken naar fraude is afgenomen.

Aantal strafrechtelijke onderzoeken naar csv's door het Functioneel Parket naar aandachtsgebied aangeleverd door alle opsporingsdiensten

	2020	2021	2022	2023	2024
Fraude	314	326	272	227	184
Milieu	77	74	63	55	101
Totaal	391	400	335	282	285

Indien de resultaten van het strafrechtelijk onderzoek daar de mogelijkheid toe geven, kan de officier van justitie besluiten om één of meerdere verdachten strafrechtelijk te vervolgen. In 2024 behandelde het OM 2.050 strafzaken tegen een verdachte met een relatie naar de georganiseerde criminaliteit. Het merendeel van de ondermijningszaken is voorgelegd aan de rechter. In 2024 sprak de rechter in 1.428 ondermijningszaken een vonnis uit, waarbij 1.278 verdachten schuldig werden bevonden en 118 verdachten werden vrijgesproken.

Aantal uitspraken rechter in ondermijningszaken

	2020	2021	2022	2023	2024
Schuldig	963	1.113	1.238	1.273	1.278
Vrijspraak	143	178	201	191	118
Overig	76	62	104	35	32
Totaal	1.182	1.353	1.543	1.499	1.428

In 2024 behandelde het OM 2.050 strafzaken tegen een verdachte met een relatie naar de georganiseerde criminaliteit. Het merendeel van de ondermijningszaken is voorgelegd aan de rechter.

Van de 1.278 strafzaken waarin de verdachte door de rechter schuldig werd bevonden legde de rechter in 1.152 gevallen, ofwel in 90 procent, een vrijheidsstraf op. In 222 zaken was dat in combinatie met een taakstraf. In totaal legde de rechter aan 300 personen een taakstraf op. In 108 zaken werd (ook) een geldboete opgelegd voor een totaal bedrag van ruim € 5,4 miljoen.

Aantal veroordelingen tot een vrijheidsstraf in ondermijningszaken

	2020	2021	2022	2023	2024
< 1 jaar	307	379	364	368	396
1 - 2 jaar	154	151	170	224	202
2 - 5 jaar	244	281	288	370	405
> 5 jaar	105	95	177	167	149
Totaal	810	906	999	1.129	1.152

Verreweg de meeste verdachten, in totaal 561, werden veroordeeld tot een vrijheidsstraf voor de productie van en handel in drugs. Circa 34 procent werd veroordeeld tot een vrijheidsstraf tot één jaar en zo'n 35 procent tot een vrijheidsstraf van 2 tot 5 jaar. In totaal werden 149 verdachten veroordeeld tot een gevangenisstraf van meer dan 5 jaar, waarvan 24 verdachten tot een straf van 10 tot 20 jaar en 12 verdachten tot een straf van 20 tot 30 jaar. Voor vier verdachten volgde een levenslange gevangenisstraf.

Aantal veroordelingen tot een vrijheidsstraf in 2024 naar aandachtsgebied

	<1 jaar	1-2 jaar	2-5 jaar	>5 jaar	totaal
Productie en handel drugs	141	102	229	89	561
Mensenhandel & Mensensmokkel	24	20	15	1	60
Wapens & Explosieven	14	6	18	7	45
Witwassen	35	19	37	8	99
OMG's	8	0	4	0	12
Hollandse netwerken	0	0	0	0	0
Geweld en Zeden	42	20	37	20	119
Levensdelicten	9	6	8	18	41
Cybercrime	32	6	20	1	59
Vermogensdelicten	19	4	3	1	27
Fraude	39	7	13	0	59
Milieu	15	2	0	0	17
Overig	18	10	21	4	53
Totaal	396	202	405	149	1.152

In 2024 zijn door de politie 1.543 aanslagen met explosieven op woningen en bedrijven geregistreerd. Dat waren een jaar eerder nog zo'n 900 aanslagen dan wel pogingen daartoe. Het betreft een fenomeen dat de afgelopen twee jaren een enorme vlucht heeft genomen. De achtergrond van de explosies is veelal gelegen in een conflict in het criminele drugscircuit. Maar er lijkt steeds meer sprake van kopieergedrag.

Zoals hierboven geschreven, zijn aanslagen met explosieven vaak waarschuwingen. Het komt inmiddels ook voor dat explosieven worden geplaatst vanwege burenruzies, relationele conflicten of om zakelijke redenen. Regelmatig zijn hierbij jonge tot zeer jonge verdachten betrokken. Ondanks de inzet van het strafrecht en de relatief hoge pakkans en de zware straffen voor het plaatsen van explosieven, wordt geen afname maar juist een toename van dit inmiddels landelijke fenomeen geconstateerd. Dit is een voorbeeld van een maatschappelijk probleem waarop de inzet van het strafrecht alleen niet voldoende is om deze effectief aan te kunnen pakken. Dit betekent dat de inspanningen gericht zijn geweest op de ontwikkeling van preventie en alternatieve interventies. Het door de minister van Justitie en Veiligheid opgerichte Strategisch Offensief Tegen Explosies waarin verschillende partners zich hebben verenigd is hier een mooi voorbeeld van, net als het gebruik van de FieldLab-methode.

Datzelfde geldt voor uithalers. Bij de smokkel van drugs via de haven spelen uithalers een rol. Uithalers zijn personen die in opdracht van een criminele organisatie gesmokkelde drugs uit containers halen nadat deze aan land zijn gekomen. Ze gaan onbevoegd het haventerrein

op, proberen de drugs uit containers te halen en ongezien van het haventerrein af te krijgen. In de meeste gevallen gaat het bij de gesmokkelde drugs om cocaïne. Door de uithalers worden verschillende methoden gebruikt om de gesmokkelde drugs uit de containers te halen.

Uithalers zijn een onmisbare schakel voor drugsorganisaties. Sinds de invoering van artikel 138aa SR per 1 januari 2022 (de zogenoemde 'uithalerswet') kan voor het onbevoegd aanwezig zijn op het haventerrein voorlopige hechtenis worden toegepast en gevangenisstraf worden opgelegd. In 2024 zijn 369 verdachten ter vervolging voor dit nieuwe wetsartikel ingeschreven; in 2023 waren dat nog 552 verdachten. Tegen 493 verdachten is eindvonnis gewezen in 2024. De strafoplegging door de Rechtspraak varieert op dit moment nog veelal van voorwaardelijke gevangenisstraffen tot werkstraffen, of een combinatie daarvan.

De instroom van misdrijfzaken

In 2024 nam het aantal nieuwe strafzaken dat bij het OM instroomde weer toe tot het hoogste niveau in de afgelopen 5 jaren door groei van het aantal eenvoudige misdrijven die door parket CVOM worden behandeld.

In totaliteit registreerde het OM 196.500 nieuwe strafzaken in 2024, waarmee het aanbod aan nieuwe zaken 8 procent is toegenomen ten opzichte van 2023.

In 7 procent van de strafzaken was de verdachte nog minderjarig, 91 procent van de verdachten was meerderjarig. In 2 procent van de zaken ging het om

een rechtspersoon. Die verhoudingen zijn al jaren stabiel. Daarnaast zijn in 2024 9.600 strafzaken opnieuw ingestroomd om nog een keer behandeld te worden. Het gaat dan vaak om een strafbeschikking die niet geëxecuteerd kan worden of waartegen verzet is ingesteld. In totaal stroomden in 2024 206.100 strafzaken in die door het OM in behandeling zijn genomen.

Instroom in relatie tot de ontwikkelingen in het criminaliteitsbeeld

De ontwikkelingen in de criminaliteit zijn van invloed op de instroom van nieuwe strafzaken. Zo werkt de toename van het aantal brandstichtingen, straatroven en verdenkingen rondom wapens en munitie ook door in de instroom van verdachten bij het OM. Voor andere delicten is nog geen zelfde ontwikkeling te zien. Dit wordt mede veroorzaakt door de schaarste die er is in de gehele strafrechtketen, zo ook in de opsporing van strafbare feiten. Dit betekent dat er scherpe keuzes gemaakt moeten worden waar de beschikbare capaciteit op wordt ingezet of waar deze moet worden verlegd, gelet op de ontwikkelingen in de criminaliteit.

Zo is het aantal rijden-onder-invloedzaken sinds 2022 fors toegenomen, van ongeveer 26.000 naar rond de 45.000 in de afgelopen jaren. Deze toename wordt zichtbaar in de instroom van eenvoudige misdrijven die door parket CVOM worden behandeld. Er is extra personeel aangetrokken om deze plotselinge groei van zaken bij te houden. Het aantrekken en opleiden van nieuw personeel heeft tijd gekost waardoor er voorraad is ontstaan in de fase voorafgaand aan de instroom van zaken bij het OM. In 2024 is deze voorraad weggewerkt, mede door de inzet van een tijdelijk flexteam. Hierdoor is de instroom

van eenvoudige misdrijven in 2024 zo'n 22.000 zaken hoger dan feitelijk het geval is geweest. In totaliteit registreerde het OM hierdoor 64.300 nieuwe eenvoudige misdrijven in 2024 waarmee de groei van 56 procent ten opzichte van 2023 bijna geheel toe te schrijven is aan het wegwerken van de eerder ontstane voorraad.

Al langere tijd is er sprake van een daling in het aantal interventiezaken. In 2020 registreerde het OM nog 118.300 interventiezaken; 5 jaar later in 2024 is dat met 14 procent afgenomen naar 101.600 interventiezaken. In deze zaakstroom wordt de veel voorkomende criminaliteit behandeld waarbij altijd een verdachte in beeld is. Deze zaken worden veelal via de ZSM-werkwijze afgedaan. Het gaat hierbij om delicten die zich vooral binnen de stad of regio afspelen, met duidelijke pieken in het weekend.

De instroom van het aantal nieuwe onderzoekszaken, ook wel high impact zaken genoemd, nam in 2024 met 3 procent weer licht af tot 23.600 misdrijven. Dit zijn zwaardere misdrijfzaken waarbij de verdachte meestal in bewaring wordt gesteld. In deze zaakstroom valt het aantal zedenzaken in 2024 met ruim 2.500 nieuwe verdachten iets lager uit dan in de afgelopen 3 jaren het geval was. In deze periode is er in de samenleving veel aandacht geweest voor seksueel grensoverschrijdend gedrag. Per 1 juli 2024 is de nieuwe Wet seksuele misdrijven in werking getreden. In deze wet zijn meer vormen van seksueel overschrijdend gedrag strafbaar geworden en dat maakt het voor slachtoffers mogelijk om eerder melding en aangifte te doen. Het is nog te vroeg om hiervan de eerste effecten te zien in de instroom van verdachten bij het OM. Wel is het aantal ter kennis gekomen zedenmisdrijven bij de politie met 7 procent toegenomen. De verwachting is dat dit ook zal gaan doorwerken in de instroom van verdachten bij het OM, zodra de politie het onderzoek naar de strafbare feiten heeft afgesloten.

Het aantal verdachten van huiselijk geweld blijft nagenoeg stabiel aan het niveau van 2023. In 2024 registreerde het OM opnieuw 8.500 strafzaken vanwege huiselijk geweld. Over een langere periode bezien is sprake van een dalende lijn; zo'n 17 procent minder verdachten voor huiselijk geweld ten opzichte van 2020.

Jaarlijks komen er in Nederland tientallen vrouwen door geweld om het leven: in veel gevallen is een partner of ex-partner de dader. Vrouwen zijn veel vaker slachtoffer van moorden gepleegd door een (ex-) partner dan mannen. Vaak gaat aan een zogeheten femicide een geschiedenis van strafbare feiten in de vorm van huiselijk geweld vooraf. Herkenning van signalen en vroegtijdige gerichte aanpak in deze zaken is gewenst.

Om hier meer inzicht in te krijgen, registreert het OM sinds 2024 het aantal verdachten van geweldsmisdrijven met een vrouwelijk slachtoffer. In het afgelopen jaar kwamen 73 verdachten in moord- en doodslagzaken met een vrouwelijke slachtoffer binnen bij het OM, waarvan 49 pogingen daartoe.

Opvallend is de groei van minderjarige verdachten in de onderzoekszaken. In 2024 zijn 14 procent meer minderjarige verdachten voor deze zwaardere misdrijven ingeschreven, terwijl het aantal volwassen verdachten in deze zaakstroom met 4 procent is afgenomen ten opzichte van 2023. Jeugdige verdachten (12- tot en met 17-jarigen) kwamen in 2024 vaker met justitie in aanraking voor onder meer brandstichting, bedreiging, (poging) doodslag of moord en ernstige vermogensmisdrijven als straatroven of het bezit van een wapen of explosieven. De betrokkenheid van minderjarige verdachten bij deze strafbare feiten nam in de instroom van misdrijven bij het OM in een jaar tijd met 18 procent toe. De actuele cijfers laten over de verdenkingen onder minderjarige verdachten een zorgwekkend beeld zien, ook vanwege de betrokkenheid van soms nog jonge kinderen bij deze strafbare feiten.

Per 1 juli 2024 is de nieuwe Wet seksuele misdrijven in werking getreden. In deze nieuwe wet zijn meer vormen van seksueel overschrijdend gedrag strafbaar geworden.

In zijn monitor jeugdcriminaliteit 2000 – 2023 ziet het WODC over de langere periode overigens geen aanwijzingen voor verjonging of verharding van jeugdige verdachten of daders (12- tot 23-jarigen).

Een andere belangrijke zaakstroom betreft de instroom van verdachten van geweld tegen hulpverleners. Mensen met een publieke taak zorgen voor de veiligheid van iedereen en moeten ongehinderd hun werk kunnen doen. Nadat het aantal geregistreerde verdachten van agressie en geweld tegen mensen met een publieke taak enkele jaren op rij een lichte toename liet zien, keert deze trend in 2023. Met 9.100 zaken in 2024 stabiliseert het aantal geregistreerde verdachten zich op het lagere niveau van 2023. Het aantal geregistreerde verdachten in 2024 ligt daarmee 6 procent lager dan in 2020. In 56 procent van de zaken is er sprake van verbale agressie zoals belediging, bedreiging of weigering om een bevel op te volgen. In 39 procent gaat het om fysiek geweld variërend van eenvoudige mishandeling, wederspanning (verzet met geweld bij aanhouding) en openlijke geweldpleging. In 3 procent is sprake van ernstige misdrijven zoals zware mishandeling en (poging tot) moord of doodslag.

De ontwikkelingen in de criminaliteit zijn ook van invloed op het aantal slachtofferzaken dat instroomt bij het OM. In 2024 werden 92.000 misdrijven ingeschreven met één of meer slachtoffers. Dit is een afname van ruim 8 procent ten opzichte van 2023. Het aandeel misdrijven met een slachtoffer ten opzichte van het totaal aantal misdrijven laat hierdoor een daling zien; in 2023 was in 55 procent van de misdrijfzaken één of meer slachtoffers betrokken en in 2024 was dat in 47 procent van de misdrijfzaken.

Dit wordt mede veroorzaakt door het grote aanbod van rijden onder invloedzaken in 2024 evenals andere zaakstromen waarbij vaak geen directe slachtoffers betrokken zijn, zoals wapenbezit. Wanneer slachtoffers in een zaak betrokken zijn, houdt het OM rekening met de belangen van het slachtoffer en effectueert de rechten van het slachtoffer. Het OM werkt doorlopend aan een adequate informatievoorziening van begin van de strafzaak tot en met de tenuitvoerleggingsfase, bescherming, het mogelijk maken van de schadebehandeling en correcte bejegening van slachtoffers.

Het aantal behandelde misdrijfzaken

In 2024 is binnen het OM fors geïnvesteerd in het terugdringen van de voorraden en het verkorten van de doorlooptijden. Niet alleen omdat dit voor de hele strafrechtketen een probleem is, maar vooral omdat het OM het maatschappelijk niet acceptabel vindt dat slachtoffers, verdachten en andere betrokkenen bij strafzaken soms jarenlang moeten wachten voordat hun zaak wordt behandeld en afgedaan. De oorzaak daarvan ligt lang niet altijd bij het OM. Om zaken tijdig en correct af te kunnen doen, is het OM afhankelijk van de Rechtspraak, de politie, de reclassering, het NIFP en diverse andere ketenpartners die vaak net als het OM te kampen hebben met capaciteitsproblemen en achterstanden. Een structurele oplossing hiervan ligt uiteindelijk in een gezamenlijke aanpak. Het OM is ook binnen de eigen organisatie al aan de slag te gaan. Dit heeft ertoe geleid dat de voorraad nog te behandelen zaken door het OM fors is teruggebracht in 2024. De eerste resultaten daarvan worden al goed zichtbaar in het aantal afgedane zaken. Zo zijn in

2024 214.500 misdrijfzaken behandeld en uitgestroomd, een deel na een beslissing van het OM en een deel na het vonnis van de rechter. Dit is een toename van 10 procent van het aantal zaken dat is behandeld in 2023 en zo'n 4 procent meer dan de instroom van zaken in 2024.

Misdrijfzaken afgedaan door het OM

In 2024 zijn 52.900 zaken afgedaan met een strafbeschikking. Dat is 25 procent van de totale uitstroom, terwijl dat in 2023 met 42.300 zaken nog op 22 procent van de totale uitstroom lag. In 2024 is specifiek binnen de arrondissementsparketten gestuurd op het verhogen van het aantal afdoeningen via een strafbeschikking. Dit heeft ertoe geleid dat de arrondissementsparketten gezamenlijk circa 21.500 zaken met een strafbeschikking hebben afgedaan ten opzichte van circa 19.000 zaken in 2023. Hiermee groeide het aandeel strafbeschikkingen van 13 procent in 2023 naar 15 procent in 2024 van de totale uitstroom van de arrondissementsparketten gezamenlijk. Vooral het aantal eenvoudige strafzaken leent zich goed voor een strafbeschikking, waarvan parket CVOM in 2024 een groot aantal heeft behandeld.

Het aantal zaken dat is afgedaan met een voorwaardelijk sepot is in 2024 gelijk gebleven aan 2023. Naar verhouding wordt nu minder van deze afdoeningsmodaliteit gebruikgemaakt omdat er geen bijzondere voorwaarden meer worden opgelegd bij voorwaardelijke sepots. Toch is nog in 9.400 zaken een voorwaardelijk sepot opgelegd om bijvoorbeeld zaken op een alternatieve manier buiten het strafrecht op te kunnen lossen of als er sprake is van een gering feit. Het aantal onvoorwaardelijke sepots is naar

De beschikbare capaciteit bij de rechtbanken en hoven blijft een punt van zorg, wat steeds om scherpe keuzes rond inname van zaken, beoordeling en planning vraagt.

verhouding licht afgenomen. Met de verhoogde uitstroom in 2024 betekent dit een gelijkblijvend aandeel geseponeerde zaken ten opzichte van 2023. In 4 procent van de totale uitstroom is de zaak voorwaardelijk geseponeerde en in 30 procent is de zaak onvoorwaardelijk geseponeerde. In 40.900 zaken was dat om technische redenen; meestal was er onvoldoende bewijs of was iemand ten onrechte als verdachte aangemerkt. In 20.600 zaken kwam de officier om beleidsmatige redenen tot een sepotbeslissing, bijvoorbeeld vanwege de wenselijkheid van een ander dan strafrechtelijk ingrijpen of omdat de verhouding tot de benadeelde inmiddels was hersteld. Ook zijn met het wegwerken van voorraden met name door parket CVOM naar verhouding iets meer zaken onvoorwaardelijk geseponeerde vanwege de ouderdom van de zaak. De ervaring is dat deze oude eenvoudige misdrijven bij de rechter niet meer tot een strafoplegging leiden.

In 2024 is 2.000 maal een klachtprocedure ex. artikel 12 Sv behandeld door het gerechtshof tegen de beslissing van het OM om een verdachte niet te vervolgen. Dat is een afname ten opzichte van een jaar eerder, toen 2.700 klachten werden behandeld. In 16 procent was volgens het gerechtshof de klacht gegrond en moest het OM alsnog tot vervolging overgaan.

Meer afdoen na een OM-hoorgesprek

Zittingscapaciteit bij de rechtbanken en hoven is schaars. Ter ontlasting van de Rechtspraak, wordt ingezet om zaken via een OM-hoorgesprek te behandelen en wanneer dat passend is met een OM-strafbeschikking af te doen. Het horen van de verdachte kost weliswaar extra capaciteit, maar zorgt ervoor dat de schuld van de verdachte zorgvuldig wordt vastgesteld. Daarnaast kan de verdachte kenbaar maken welke persoonlijke gevolgen de beoogde sanctie zal hebben. Bij bepaalde hogere straffen of maatregelen is horen verplicht. Bij een hoorgesprek kan een verdachte zich laten bijstaan door een raadsman.

In 2024 is in 30.650 zaken een verdachte uitgenodigd voor een OM-hoorgesprek met de officier van justitie. Dat is 14 procent van alle zaken die in 2024 zijn afgedaan. In 48 procent van deze zaken is een strafbeschikking opgelegd, in 27 procent is besloten de zaak alsnog voor te leggen aan de rechter. In 10 procent volgde een voorwaardelijk sepot.

Ontwikkeling van rechtbankvonnissen in misdrijfzaken

Ook in 2024 was de schaarste aan zittingscapaciteit bij de rechtbanken en hoven een actueel thema. In de afgelopen jaren is door OM en ZM veel geïnvesteerd om met name de hoge voorraad te behandelen zaken door de politierechter terug te dringen die was ontstaan tijdens de coronaperiode en de capacitaire nasleep daarvan. In 2024 bleef het aanbod van zaken voor de politierechter hoog, mede door het wegwerken van voorraden door het OM en ondanks de verhoogde inzet daarbij op toepassing van de OM-strafbeschikking. Daarnaast was er extra aanbod aan zaken voor behandeling door de meervoudige kamer en de kinderrechter. Hierdoor is de voorraad zaken om op een strafzitting in te plannen in 2024 met 2 procent nog beperkt geslonken. Enkel voor de politierechter nam de voorraad af met 5 procent en dan met name ook de oude zaken in deze voorraad. Voor de kinderrechter nam de hoeveelheid te plannen zaken met 23 procent toe. De voorraad strafzaken voor de meervoudige kamer, de meest ernstige strafzaken, nam met 6 procent verder toe ten opzichte van 2023. Ondanks alle inspanningen kon ook in 2024 niet in de volledige vraag aan zittingscapaciteit worden voorzien en zijn de voorraden nog hoog. De beschikbare capaciteit bij de rechtbanken en hoven blijft een punt van zorg, wat steeds om scherpe keuzes rond inname van zaken, beoordeling en planning vraagt.

In 2024 is vaker hoger beroep aangetekend. In 16.000 strafzaken gingen verdachten of het OM in hoger beroep.

In 2024 stroomden in totaal 86.200 zaken uit met een eindvonnis van de rechter. Dat is een toename van 1 procent ten opzichte van 2023. Toen deed de rechter 85.500 zaken af. Het aantal door de meervoudige kamer uitgesproken vonnissen is ten opzichte van 2023 met 3 procent afgenomen van 12.400 naar 12.000. Het aantal vonnissen van de politierechter groeide met 1 procent van 69.200 in 2023 naar 70.000 in 2024. De kinderrechter behandelde in 2024 4.200 zaken; een toename van 8 procent ten opzichte van 2023.

Evenals in 2023 legde de rechter in 2024 in 77 procent van de behandelde zaken een straf op aan de verdachte. Verder werd in 2 procent de verdachte schuldig bevonden, maar volgde geen straf. Het aandeel verdachten dat door de rechter werd vrijgesproken is met 6 procent gelijk gebleven aan 2023. Bijna 15 procent van de zaken werd ter terechtzitting gevoegd. Dat betekent dat de rechter een strafzaak voegt bij een andere strafzaak tegen dezelfde verdachte en één vonnis uitspreekt over zowel de hoofdzaak als de gevoegde zaak.

Wanneer de rechter besloot een vrijheidsstraf aan de verdachte op te leggen, ging het in 2024 in 91 procent van de zaken om een vrijheidsstraf van maximaal 1 jaar. Dat is een lichte daling van 1 procent ten opzichte van 2023. In 4 procent, ofwel ruim 1.300 keer, sprak de rechter een gevangenisstraf uit tussen 1 en 2 jaar. Bijna 5 procent van de verdachten kreeg een langere straf opgelegd. Daarmee zijn in 2024 naar verhouding iets meer langduriger vrijheidsstraffen opgelegd dan in voorgaande jaren.

In 2024 zijn 4 verdachten veroordeeld tot een levenslange gevangenisstraf. Het aantal veroordelingen tot tbs of een opname in een speciale inrichting ligt met 1.210 zo'n 2 procent hoger dan in 2023.

In 2024 is vaker hoger beroep aangetekend. In 16.000 strafzaken ging(en) de verdachte en/of het OM in hoger beroep; in 2023 was dat nog in 15.000 strafzaken. In 2.400 zaken is het hoger beroep uiteindelijk ingetrokken. In 2024 is in 13.100 strafzaken een arrest gewezen. Met name een aantal mega-zaken kon door het Ressortsparket en de Gerechtshoven worden afgehandeld. Ook de uitstroom van kantonzaken nam toe.

Doorlooptijden

De ontwikkelingen in de instroom, het wegwerken van de voorraden en de verdere toename van het aantal opgelegde OM-strafbeschikkingen zijn van invloed op de doorlooptijd van strafzaken. Binnen de strafrechtketen is verkorting van de doorlooptijd van zaken voor het openbaar ministerie een belangrijk thema. Te lange doorlooptijden zijn onwenselijk, omdat zij tekortdoen aan het belang van slachtoffers van misdrijven en het recht van verdachten op berechting binnen een redelijke termijn.

Het OM heeft zelf invloed op de doorlooptijd vanaf het moment dat de zaak instroomt tot het moment dat de zaak zelfstandig door het OM kan worden afgedaan, bijvoorbeeld met een strafbeschikking of een sepotbeslissing. In 2024 is de gemiddelde doorlooptijd tussen het moment van instroom en uitstroom van een door het OM afgedane ZSM-zaak gestegen. In 2023 kostte het gemiddeld 93 dagen om een zaak te laten uitstromen. In 2024 is dat gestegen naar gemiddeld 110 dagen.

De doorlooptijd vanaf het moment dat het OM besluit de zaak voor de rechter te brengen tot aan het vonnis is de gezamenlijke verantwoordelijkheid van het OM en de Rechtspraak. De gemiddelde doorlooptijd van een ZSM-strafzaak die door de rechter wordt afgehandeld, is in 2024 licht gedaald naar 229 dagen. In 2023 was dat nog gemiddeld 231 dagen. De stappen die sinds het najaar van 2023 zijn gezet en in 2024 verder zijn geïntensiveerd in het programmatisch wegwerken van de voorraden worden hiermee zichtbaar in de ZSM-zaken; wanneer oudere zaken in de voorraad worden afgehandeld, neemt de gemiddelde doorlooptijd toe.

De doorlooptijd in zwaardere onderzoekszaken is eveneens licht toegenomen. In 2024 stroomde een onderzoekszaak binnen gemiddeld 217 dagen uit; in 2023 was dat gemiddeld 215 dagen. De gemiddelde doorlooptijd van de zware ondermijningszaken, ook wel megazaken genoemd, steeg in 2024 weer naar gemiddeld 634 dagen. In 2023 was dat nog gemiddeld 568 dagen.

Binnen de strafrechtketen is specifieke aandacht voor de doorlooptijd van jeugdzaken, zaken met een verdachte van een ernstig verkeersongeluk (art. 6 Wegenverkeerswet 1994 (hierna: WVV)) en ernstige zedenzaken. Daarvoor zijn in 2019 zogenaamde ketennormen vastgesteld, met een gezamenlijke opdracht voor de ketenpartners om die normen te behalen. Voor jeugdmisdrijven zijn deze ketennormen in 2024 herzien; de oude normen voor jeugdzaken – die lang geleden waren vastgesteld – pasten niet meer bij de toenemende ernst van jeugdzaken.

Het algemene beeld is dat ondanks de merkbare inspanning op deze ketennormen de gewenste doorlooptijden voor deze categorieën zaken nog niet konden worden behaald. Wel is er een lichte verbetering zichtbaar, met name in de doorlooptijd van jeugdmisdrijven. Voor zedenmisdrijven werkt het OM samen met politie in de strafrechtketen met een plan gericht op verbeterde sturing in de opsporing en aanpak van de voorraden. In het afgelopen jaar konden hierdoor flinke slagen worden gemaakt in het wegwerken van de voorraden.

In de nieuwe ketennormen voor jeugdzaken is de doorlooptijd van OM-beslissingen verbijzonderd naar de beoogde wijze van afdoening. Voor alle trajecten geldt een gewenste eindnorm van 80 procent, met 70 procent als groeinnorm voor 2024.

In 2024 vond de beoordeling OM-strafbeschikking in 74 procent van de jeugdzaken plaats binnen 120 dagen. Een deel van de jeugdzaken wordt daarmee binnen een korte termijn op een OM hoorzitting met rechtsbijstand en in aanwezigheid van ouders voorzien van een passende afdoening. De doorlooptijd bij de beslissing dagvaarden is slechts licht verbeterd, daarvoor geldt dat in 70 procent van de jeugdzaken de beoordeling binnen 60 dagen plaatsvond. In 2023 was dat 69 procent. Voor beide trajecten is hiermee aan de groeinnorm voor 2024 voldaan. Voor de overige afdoeningsbeslissingen door het OM geldt ook een beoordelingstermijn van 60 dagen. In het afgelopen jaar lukte dat in 66 procent van de jeugdzaken evenals in 2023.

Van de jeugdzaken die voor de rechter zijn gedagvaard, kon de kinderrechter vervolgens in 52 procent van de zaken binnen 120 dagen eindvonnis wijzen en de meervoudige kinderkamer in 42 procent van de jeugdzaken binnen 180 dagen. In deze trajecten kon zowel de gewenste eindnorm van 80 procent als de groeinnorm van 70 procent nog niet worden gerealiseerd. Er is vooral nog een aanzienlijke inspanning nodig om de zwaardere jeugdzaken voortvarend bij de kinderrechter en meervoudige kamer te berechten.

Van de 724 ernstige verkeersdelicten (art. 6 WVV) die in 2024 behandeld werden, zijn er 501 (69 procent) aan de rechter voorgelegd. Het lukte slechts in 20 procent van de zaken om deze binnen de ten doel gestelde termijn van 1 jaar na het incident op zitting te behandelen. In 2023 was dat nog in 27 procent van de ernstige verkeersdelicten. De gewenste norm wordt daarmee met afstand niet gehaald, hoewel er in 2024 wel meer zaken op zitting zijn afgehandeld. Het OM is niet tevreden over deze resultaten, temeer omdat het leed bij nabestaanden in deze zaken onherstelbaar groot is. Daarom wil het OM de komende jaren via een set aan maatregelen de doorlooptijden van verwijtbare ernstige ongevallen verkorten. Het OM stuurt sinds 1 januari 2025 op het verkorten van de doorlooptijd van de eigen (vervolgings)beslissing na binnenkomst van het proces-verbaal. Die beslissing moet in 85 procent van de zaken binnen zes maanden genomen kunnen worden. Die verbetering wil het OM voor het einde van 2025 bereiken.

In 2024 zijn opnieuw bijna 2.100 zedenmisdrijven door de rechter behandeld. Voor het tweede jaar op rij ligt dit aantal op een hoger niveau dan voorheen. Dat komt vooral omdat er extra zaken uit de voorraden zijn weggewerkt. Deze voorraden zijn met een derde afgenomen. In 2024 lukte het in 41 procent van de zedenmisdrijven om een eerste zitting te houden binnen een half jaar nadat de zedenzaak bij het OM was ingestroomd; in 2023 werd in 37 procent van de zedenmisdrijven de gewenste doorlooptijd gerealiseerd. Hoewel dit percentage in 2024 licht is verbeterd, ligt de norm van 80 procent nog niet binnen bereik. Er zijn meerdere oorzaken waarom de normen en de praktijk ver uiteenliggen. De norm gaat uit van een ideale situatie waarin er geen grote voorraden zijn en voldoende zittingscapaciteit bij de rechtbanken beschikbaar is. Door een beperkte capaciteit van ervaren en gespecialiseerde officieren en rechters zijn ook in 2024 verwerkingsproblemen in de keten ontstaan. Daarnaast heeft ook het NIFP met schaarste te kampen, waardoor vaak moet worden gewacht op pro justitia rapportages die veelal bij zedenmisdrijven worden opgevraagd. Verder is juist in dit type zaak goed opsporingsonderzoek van groot belang. Bewijs verzamelen is vaak lastig. Het vergt de nodige tijd om onderzoek te doen om slachtoffers, getuigen en verdachten te achterhalen of te bevragen. Daarnaast vraagt het technische bewijs na een aanranding of verkrachting ook medische capaciteit, die schaars is.

De behandeling van overtredingszaken

Een overtreding is in het strafrecht een relatief licht strafbaar feit. Vaak betreft het strafbare feiten die worden gepleegd in het verkeer of overlastfeiten. In 2020 en 2021 kwamen daar de overtredingen op grond van de regionale noodverordeningen Covid-19 en de Tijdelijke wet maatregelen Covid-19 bij. Om die reden is in 2022 het aantal nieuw ingestroomde overtredingen bij het OM afgenomen.

Het parket CVOM behandelt nagenoeg alle overtredingszaken voor het OM. Vanuit het oogpunt van rechtmatigheid, stelt het parket CVOM allereerst vast of er sprake is van bewezen schuld. In 2024 stroomden 317.200 dossiers in om te beoordelen. Dat is een verdere stijging ten opzichte van 2023. Toen registreerde het parket CVOM 302.000 dossiers. Zo'n 36 procent van de dossiers werd afgekeurd omdat het proces-verbaal nog niet aan de wettelijke vereisten voldeed en ging retour naar de politie. Een groot deel van de goedgekeurde dossiers – namelijk 111.100 – is doorgestuurd naar het CJIB om namens het OM een strafbeschikking op te leggen. Een ander deel van de zaken – zo'n 126.500 zaken – is geregistreerd door het parket CVOM voor eigen behandeling.

In totaal, dus inclusief de 126.500 zaken, registreerde het OM in 2024 183.800 nieuwe overtredingszaken; een toename van bijna 23 procent ten opzichte van 2023. De groei wordt voor een groot deel veroorzaakt door het wegwerken van voorraden die in het portaal voorafgaand aan de instroom bij parket CVOM waren ontstaan. In 2024 zijn hierdoor 27.000 overtredingszaken extra bij het OM ingestroomd.

In 2024 zijn opnieuw bijna 2.100 zedenmisdrijven door de rechter behandeld. Voor het tweede jaar op rij ligt dit aantal op een hoger niveau dan voorheen. Dat komt vooral omdat er extra zaken uit de voorraden zijn weggewerkt.

Het aantal behandelde overtredingszaken steeg met 15 procent. In 2024 zijn 47.700 overtredingszaken met een OM-strafbeschikking afgedaan; dit aantal is vrijwel gelijk aan het aantal opgelegde OM-strafbeschikkingen in 2023. Verder zijn in 2024 55.900 zaken door de kantonrechter behandeld. Dit is een toename van 8 procent ten opzichte van 2023. De stijging in het aantal behandelde overtredingszaken in 2024 is met name veroorzaakt door het aantal onvoorwaardelijk geseponeerde zaken. In 2024 zijn 86.000 overtredingszaken onvoorwaardelijk geseponeerd ten opzichte van 66.300 overtredingszaken in 2023; een groei van 30 procent, terwijl dit aantal in 2023 ook al hoog was. In 2023 was de voorraad al geschoond op oude zaken die waren ontstaan vanwege het tekort aan zittingscapaciteit bij de rechtbanken in de afgelopen jaren en zaken waarin de executie is mislukt en die met inachtneming van de verjaringstermijn niet meer op zitting konden worden aangebracht. Ook in 2024 moesten vanwege de verjaringstermijn opnieuw veel oude overtredingszaken onvoorwaardelijk worden geseponeerd.

Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften

Als burgers het niet eens zijn met een verkeersboete die hen wordt opgelegd, kunnen ze in beroep gaan bij de officier van justitie conform de Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften (WAHV). In 2024 zijn bijna 8,0 miljoen verkeersboetes opgelegd. Bijna zeven procent van de beboete burgers, zo'n 530.600, ging in beroep bij de officier van justitie tegen de boete ten opzichte van 6 procent in 2023.

De medewerkers van parket CVOM beoordeelden uiteindelijk 590.900 beroepschriften. Als de burger het niet eens is met de beslissing van het OM bestaat de mogelijkheid om in beroep te gaan bij de kantonrechter. Dat gebeurde in 86.300 gevallen. In totaal deed de kantonrechter in 59.300 beroepszaken een uitspraak.

Het OM ziet in dit verband met belangstelling uit naar de beleidsreactie op het rapport "Boetestelsels in Balans" dat het parket CVOM in 2023 opstelde op verzoek van de toenmalig Minister van Justitie en Veiligheid. Dit rapport toonde aan dat er een scheefgroei is ontstaan tussen de verkeersboetes die worden opgelegd op grond van de WAHV en de verkeersboetes waarvoor een OM-strafbeschikking wordt opgelegd.

Peter R. de Vries

Op 6 juli 2021 wordt de bekende misdaadjournalist Peter R. de Vries neergeschoten in hartje Amsterdam, vlak na zijn bezoek aan het tv-programma RTL Boulevard. De Vries leeft nog als de hulpdiensten arriveren, maar negen dagen later overlijdt hij aan zijn verwondingen. De nasleep van deze gebeurtenis is enorm. De media besteden er veel aandacht aan en de impact ervan is in het hele land voelbaar. Ook het strafrechtelijk onderzoek is fors met in totaal negen verdachten.

Een gitzwarte dag noemen de officieren van justitie die 6de juli 2021. Zij lichten in het requisitoir het standpunt van het OM toe:

“Het is bewaarheid geworden: Peter R. de Vries is vermoord omdat hij de kroongetuige bijstond als vertrouwenspersoon. De moord op hem is de derde in een rij van aanslagen op de rechtsstaat. Dat kan niet anders dan zwaar, zeer zwaar, meewegen in de strafmaat.”

Het strafrechtelijk onderzoek baseert zich op concrete bevindingen, zoals telecomgegevens, camerabeelden, DNA-sporen en de inhoud van een Google Pixel telefoon. De negen verdachten hebben naar het standpunt van het OM ieder een eigen rol gehad bij de moord. De twee mannen die verdacht worden van de uitvoering van de moord – de schutter (24) en zijn chauffeur (37) – hoorden in juni 2022 al levenslang tegen zich eisen. De zaak werd toen door de rechtbank aangehouden, omdat de Amsterdamse officieren ná het requisitoir de verklaringen van een getuige hadden ontvangen van de officier van justitie belast met bijzondere getuigentracten in het arrondissement Den Haag.

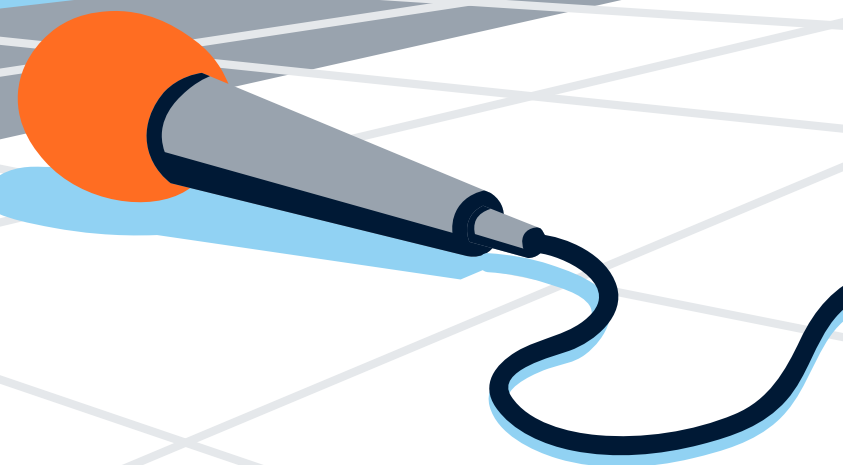

De nieuwe onderzoeksresultaten hebben niet tot een andere conclusie geleid, echter wel tot nieuw bewijs waaruit volgt dat het aandeel van de chauffeur - tevens de man die de schutter tevoren de plaats delict toonde en nadien de vluchtauto bestuurde - nog veel groter is geweest. Net als in juni 2022 eist het OM ook nu tegen zowel de vermoedelijke schutter als tegen de chauffeur een levenslange gevangenisstraf.

Deze twee uitvoerders werden naar het standpunt van het OM aangestuurd door een 28-jarige man, 'een moordmakelaar' die ervan verdacht wordt niet alleen een aansturende maar ook een organisatorische en een faciliterende rol te hebben gehad bij de moordaanslag. Ook tegen hem eist het OM een levenslange celstraf. Vrijwel direct na de aanslag ging op sociale media een video rond, waarop een zwaargewonde De Vries te zien was. Tegen de twee mannen (27 en 29), die ervan verdacht worden de aanslag te hebben gefilmd, eist het OM 21 jaar cel. Het OM is mede omdat deze video is gemaakt en verspreid van oordeel dat de moord is begaan met

een terroristisch oogmerk, namelijk het aanjagen van ernstige vrees aan de bevolking of een deel van de bevolking in Nederland.

Op 12 juni 2024 doet de rechtbank Amsterdam uitspraak in deze zaak. De schutter en chauffeur krijgen een gevangenisstraf van 28 jaar opgelegd, de opdrachtgever van de moord 26 jaar. Drie andere mannen worden veroordeeld voor medeplichtigheid aan de moord op Peter R. de Vries. Zij krijgen straffen opgelegd variërend van 10 tot 14 jaar. Twee mannen, die alleen verdacht werden van deelname aan een criminele organisatie, worden vrijgesproken. De laatste verdachte wordt vrijgesproken van medeplichtigheid en deelname aan een criminele organisatie. Hij wordt wel veroordeeld voor het bezit van drugs. De zaak dient momenteel in hoger beroep.

Kerncijfers

Instroom misdrijfzaken

	2020	2021	2022	2023	2024
Instroom totaal (nieuw en herinstroom)	187.400	179.300	193.600	191.200	206.100
waarvan herinstroom (opnieuw te beoordelen)	10.500	9.900	9.500	9.800	9.600
waarvan instroom in eerste aanleg	176.800	169.400	184.100	181.400	196.500
<i>waarvan door</i>					
Politie	163.500	156.900	172.500	170.200	183.900
KMAR	3.600	3.300	4.400	4.700	4.800
BOD/overig	5.800	6.000	5.400	5.500	5.300
CJIB (strafbeschikkingen)	3.900	3.200	1.900	1.000	2.500
<i>waarvan</i>					
vanwege verzet verdachte	2.100	2.600	1.500	700	1.900
niet executeerbaar	1.800	600	400	300	600
<i>waarvan</i>					
Meerderjarig	158.800	151.000	167.000	164.300	178.500
Minderjarig	13.500	13.700	13.000	13.300	14.100
Rechtspersonen	3.800	4.700	4.100	3.800	3.900

	2020	2021	2022	2023	2024
<i>waarvan</i>					
eenvoudige misdrijven	27.800	25.500	43.500	41.200	64.300
interventiezaken	118.300	111.200	108.900	106.800	101.600
onderzoekszaken	22.172	23.300	23.000	24.400	23.600
ondermijningzaken	8.500	9.400	8.700	9.000	7.000
<i>waarvan</i>					
via ZSM	122.800	123.400	133.900	133.300	135.900
niet-ZSM	54.000	46.000	50.200	48.100	60.600
waarvan prioritaire delicten					
cybercrime	480	570	370	350	370
gedigitaliseerde criminaliteit	1.230	2.480	1.660	2.100	2.100
ernstige zeden	2.260	2.580	2.580	2.640	2.520
huiselijk geweld	10.200	9.150	8.870	8.630	8.460
jihadisme & terrorisme	20	20	25	25	40
kinderporno	340	360	320	365	340
mensenhandel	190	240	210	215	210
mensensmokkel	250	260	320	260	285
witwassen	4.354	5.820	4.350	4.040	3.650
Aantal strafzaken met één of meer slachtoffers	104.300	98.600	95.800	100.500	92.000

Uitstroom misdrijfzaken

	2020	2021	2022	2023	2024
Totaal aantal uitgestroomde zaken	180.100	182.800	187.200	195.300	214.500
<i>waarvan</i>					
eenvoudige misdrijven	23.700	26.500	38.300	46.700	66.700
interventiezaken	124.800	122.100	115.500	113.500	113.900
onderzoekszaken	23.000	24.000	23.500	24.400	24.100
ondermijningzaken	9.800	10.200	9.900	10.700	9.800
Zelfstandig afgedaan door het OM	104.100	102.700	106.900	109.800	128.300
<i>waarvan</i>					
Onvoorwaardelijk sepot	58.400	57.700	57.900	56.400	64.700
<i>waarvan</i>					
Beleid	15.300	13.500	15.300	15.300	20.600
Technisch	39.700	40.000	39.000	37.900	40.900
Administratief	3.400	4.200	3.600	3.200	3.200
Strafbeschikking	31.000	32.000	36.800	42.300	52.900
Transactie	2.400	2.200	1.800	1.400	900
Voorwaardelijk sepot	11.800	10.200	10.000	9.400	9.400
Voegen	200	100	-	-	-
Administratief beëindigd	300	500	400	300	400

	2020	2021	2022	2023	2024
Afgedaan door de rechter na dagvaarding of oproeping					
Uitstroom met een eindvonnis	76.000	80.000	80.000	85.500	86.200
<i>waarvan</i>					
Meervoudige kamer	11.500	12.200	11.900	12.400	12.000
Politierechter	60.900	63.800	64.400	69.200	70.000
Kinderrechter	3.600	4.000	3.700	3.900	4.200
<i>waarvan</i>					
Strafoplegging	58.500	60.800	61.400	65.600	66.100
Schuldig zonder straf	1.500	1.700	1.500	1.800	1.500
Vrijspraak	5.100	6.000	5.400	5.300	4.900
OM niet ontvankelijk	300	400	400	700	400
Ter terechtzitting gevoegd	10.100	10.600	10.800	11.600	12.800
Overige uitstraken	500	500	500	500	500
Geslaagde strafrechtelijke interventies	130.800	131.100	137.600	147.400	164.200
interventiepercentage	73%	72%	74%	75%	77%

Doorlooptijden

	2020	2021	2022	2023	2024
Eenvoudige misdrijfzaken					
instroom-afdoening OM (in dagen)	241	361	342	227	215
waarvan % binnen 90 dagen	68%	52%	67%	64%	71%
instroom - afdoening ZM (in dagen)	291	335	348	444	368
waarvan % binnen 180 dagen	46%	32%	35%	25%	32%
Interventie misdrijfzaken					
instroom-afdoening OM (in dagen)	131	152	125	136	129
waarvan % binnen 90 dagen	76%	75%	76%	74%	73%
instroom - afdoening ZM (in dagen)	237	254	244	254	249
waarvan % binnen 180 dagen	60%	60%	62%	61%	60%
Interventie misdrijfzaken via ZSM					
instroom-afdoening OM (in dagen)	85	87	86	93	110
waarvan % binnen 90 dagen	81%	80%	80%	77%	76%
instroom - afdoening ZM (in dagen)	209	223	216	231	229
waarvan % binnen 180 dagen	64%	64%	65%	64%	64%
Onderzoekszaken					
instroom - afdoening ZM (in dagen)	211	237	223	215	217
Ondermijningszaken					
instroom - afdoening ZM (in dagen)	593	631	653	568	634
Hoger beroep misdrijfzaken					
instroom - afdoening ZM (in dagen)	376	571	381	340	377

Afpakken

	2020	2021	2022	2023	2024
aantal ingestelde ontnemingsvordering	1.150	1.460	1.100	1.000	990
<i>waarvan</i>					
toewijzing vordering ontneming	494	580	420	450	400
gedeeltelijke toewijzing vordering ontneming	386	480	430	350	390
afwijzing vordering ontneming	271	400	250	200	200
gerealiseerde incasso afpakkelden (in miljoen euro's)	85	291	105	95	99
gerealiseerde waarde van beslag (in miljoen euro's)	303	368	246	363	410

WAHV-beroepen

	2020	2021	2022	2023	2024
WAHV-beroepen					
ingestelde beroepen op de OvJ	339.200	335.900	413.300	530.000	530.600
ingestelde beroepen op de kantonrechter	40.500	46.200	50.200	71.700	86.300
beoordeelde beroepen op de OvJ	335.800	346.300	368.500	474.100	590.900
beoordeelde beroepen door de kantonrechter	36.600	40.000	40.900	40.100	59.300
Hoger beroep Mulderzaken					
Instroom	3.600	3.000	3.000	3.300	1.900
Uitstroom	3.400	3.000	2.900	3.500	1.900

Instroom overtredingszaken

	2020	2021	2022	2023	2024
Instroom schuldvaststelling	320.120	443.900	285.900	302.000	317.200
waarna uitstroom als CJIB-strafbeschikking	113.200	229.200	93.100	91.000	111.100
Instroom totaal (nieuw en herinstroom)*	151.200	163.000	130.100	149.800	183.800
waarvan herinstroom (opnieuw te beoordelen)	7.700	10.400	7.800	11.900	9.100
waarvan instroom in eerste aanleg	143.500	152.600	122.300	137.900	174.700
<i>waarvan door</i>					
Politie	68.700	78.900	71.300	74.500	98.600
KMAR	1.200	1.400	1.600	1.800	2.900
BOD/overig	16.000	25.900	26.500	29.700	36.800
CJIB (strafbeschikkingen)	54.500	46.400	22.900	31.900	36.400
<i>waarvan</i>					
vanwege verzet verdachte	17.000	25.700	17.900	21.300	19.800
niet executeerbaar	38.200	20.700	5.000	10.600	16.600
<i>waarvan</i>					
meerderjarig	121.800	126.400	100.900	115.400	153.600
minderjarig	18.000	17.800	15.000	15.000	14.300
rechtspersonen	3.500	8.400	6.400	7.500	6.800

* In het jaarbericht over 2023 is de instroom van overtredingen abusievelijk te laag weergegeven. In plaats van 122.400 overtredingszaken had dit 149.800 ingestroomde overtredingszaken moeten zijn.

Uitstroom overtredingszaken

	2020	2021	2022	2023	2024
Totaal aantal uitgestroomde zaken	116.300	155.800	139.200	166.100	190.300
zelfstandig afgedaan door OM	88.200	104.300	84.600	114.300	134.400
<i>waarvan</i>					
Onvoorwaardelijk sepot	45.400	50.600	40.000	66.300	86.000
<i>waarvan</i>					
Beleid	19.500	19.200	17.900	43.000	56.300
Technisch	23.800	30.000	21.300	22.700	29.300
Administratief	2.100	1.400	800	600	400
Strafbeschikking	41.900	53.000	43.900	47.500	47.700
Transactie	500	300	300	200	200
Voorwaardelijk sepot	300	300	400	300	500
Voegen	0	0	0	0	0
Administratief afgedaan	100	100	0	0	0
Afgedaan door de kantonrechter na dagvaarding of oproeping	28.100	51.500	54.600	51.800	55.900
<i>waarvan</i>					
Strafoplegging	24.700	43.700	45.700	44.200	46.300
Schuldig zonder straf	1.400	4.600	5.300	3.700	5.300
Vrijspraak	1.500	2.400	2.700	2.900	3.400
OM niet ontvankelijk	150	300	200	300	300
Ter terechtzitting gevoegd	50	100	200	100	100
Overige uitstraken	300	400	500	600	500
Geslaagde strafrechtelijke interventies	88.350	121.200	113.700	139.000	156.400
interventiepercentage	76%	78%	82%	84%	82%

Hoger beroep misdrijven en overtredingen

	2020	2021	2022	2023	2024
Instroom (rechtbank- + kantonappèllen)					
instroom ingestelde appèllen	14.800	15.100	13.800	15.000	16.000
ingetrokken appellen / afgevoerde appèllen	1.900	2.500	2.200	2.300	2.400
Uitstroom eindarresten	11.250	14.230	12.760	12.760	13.100
kantonappèllen	1.600	1.500	1.100	1.400	2.200
standaard zaken	5.800	8.800	7.300	7.100	7.000
maatwerk zaken	3.600	3.600	4.000	3.700	3.400
megazaken	50	30	60	60	200
aantal verdachten megazaak	200	300	300	500	300
Beschikkingen					
art 12 Sv	2.300	2.400	2.800	2.700	2.000
appèl gevangenhouding	1.900	2.100	2.000	1.800	2.800
verzoekschriften ex art. 530/533	1.600	1.800	1.700	1.500	1.400
overig	2.300	2.100	1.800	2.300	2.200
Ingestelde cassaties door OM	50	60	63	84	105

Eén van de grootste sextortion-zaken ooit

Op 11 oktober 2022 wordt een man uit Etten-Leur gearresteerd op verdenking van online seksueel misbruik van meerdere meisjes en vrouwen. Het onderzoek, genaamd Zuidpool, is voor zover bekend een van de grootste online misbruikzaken van vaak minderjarige meisjes.

De zaak komt aan het rollen in Noord-Holland waar een meisje bij de politie melding maakt van digitaal misbruik door ene 'Bryan'. Ze had seksueel getinte foto's naar hem gestuurd en werd daarna gechanteerd. De zogeheten sextortion was al twee jaar bezig.

De politie ontdekt een link met andere aangiftes en meldingen in het land en zo komt de man uit Etten-Leur in beeld. Onderzoek wijst uit dat de man duizenden seksueel getinte foto's en filmpjes bewaart en veel meer sextortionslachtoffers heeft gemaakt. Ook in de tijd dat hijzelf nog minderjarig was. Ondanks een stopgesprek met de politie in 2014 is hij doorgegaan met zijn praktijken. Sommige slachtoffers komen uit zijn eigen vriendenkring. Van de in totaal 172 slachtoffers kan een groot aantal worden geïdentificeerd: 92 minderjarigen en 40 meerderjarigen. De identiteit van veertig meisjes en vrouwen blijft onbekend en uiteindelijk doen 29 slachtoffers aangifte tegen de man uit Etten-Leur. Eén meisje laat het bij een melding.

De werkwijze van de verdachte is bijna altijd hetzelfde. Onder valse namen als Bryan.snapx, Bryansnelgeld of Jaspertje zoekt hij via online platforms als Snapchat en Instagram contact met zijn - veelal minderjarige - slachtoffers. Eenmaal in gesprek biedt hij geld in ruil voor (naakt)foto's. En zodra de meisjes die hebben gestuurd, eist de verdachte méér beeldmateriaal. Hij geeft daarbij precies aan hoe de vrouwen zich voor de camera moeten gedragen. De man dreigt de foto's online te verspreiden als de slachtoffers niet doen wat hij vraagt. Het beloofde geld betaalt hij nooit.

In sommige gevallen moeten meisjes vergaande seksuele handelingen bij zichzelf verrichten. En van één slachtoffer eist de verdachte dat zij filmopnames maakt als ze seks heeft met een ander. Die beelden moet ze dan ook naar hém sturen. Dat slachtoffers ermee willen stoppen, accepteert de verdachte niet.

“Het gevoel de macht te hebben en te domineren over kwetsbare, jonge weerloze slachtoffers om hem seksueel te gerieven overheerste zijn geweten,” zeggen de officieren van justitie.

“Ook al smeekten ze om genade en maakten ze overduidelijk dat hij hen tot wanhoop en zelfs tot zelfmoordgedachten dreef, hij hield niet op. Er is maar één persoon die hiervoor verantwoordelijk is, en dat is verdachte zelf.”

Het OM eist in maart 2024 een celstraf van 7 jaar en tbs met dwangverpleging. Het OM heeft de 25-jarige verdachte vervolgd voor het vervaardigen en bezit van kinderporno, aanranding, ontucht en verleiding van (minderjarige) meisjes tot ontucht via het internet. Hoewel de verdachte relatief jong is en een blanco strafblad heeft, vindt het OM alleen een jarenlange celstraf met langdurig toezicht op zijn plaats en ziet het géén mogelijkheid voor behandeling met voorwaarden. “Het gaat om feiten die lang hebben geduurd en hij heeft veel slachtoffers gemaakt en het recidiverisico is hoog,” licht de officier toe. Het OM wil ook dat de rechtbank een gedragsbeïnvloedende maatregel oplegt.

Op 8 mei 2024 doet de rechtbank Breda uitspraak in deze zaak en wordt de verdachte veroordeeld tot 6,5 jaar cel en tbs met voorwaarden. Er is geen hoger beroep ingesteld.

Organisatie

Het OM is een landelijke organisatie verdeeld over tien arrondissementen. Op de tien arrondissementsparketten beoordelen officieren van justitie, ondersteund door administratieve en juridische specialisten, jaarlijks enkele honderdduizenden zaken. De zaken waarin hoger beroep wordt aangetekend komen bij een van de vier vestigingen van het Ressortsparket. Daar heet de vertegenwoordiger van het OM 'advocaat-generaal'.

Daarnaast heeft het OM een aantal landelijke onderdelen. Zo richt het Landelijk Parket zich op de bestrijding van (internationale) georganiseerde misdaad, terwijl het Functioneel Parket criminaliteit op het gebied van milieu, economie en fraude afdoet. Het Parket Centrale Verwerking OM is het landelijke onderdeel van het OM dat zich richt op verkeerszaken en handhaving van de openbare orde. Onder het gezag van het OM valt ook de Rijksrecherche, die strafbaar gedrag van ambtenaren onderzoekt. Het OM kent bovendien de Dienstverleningsorganisatie OM (DVOM) en Informatievoorziening OM (IVOM).

De landelijke leiding van het OM berust bij het College van procureurs-generaal in Den Haag. Samen met zijn ondersteuning vormt het College het OM-hoofdkantoor: het Parket-Generaal.

De landelijke leiding van het OM berust bij het College van procureurs-generaal in Den Haag.

Mens en Organisatie

Medewerkers OM

De bezetting van het OM steeg in het jaar 2024 met 4,6%. Voor de rijksambtenaren was de groei 5,4% en voor de rechterlijke ambtenaren (officieren van justitie en advocaten-generaal) 0,6%.

Op 31 december 2024 waren er 6.727 medewerkers werkzaam binnen het OM. Deze medewerkers zijn goed voor 6.340 fte.

Ziekteverzuim

Het ziekteverzuim bij het OM is in 2024 met 5,2 iets gedaald ten opzichte van 2023*.

Verzuimpreventie blijft belangrijk. Leidinggevend en maken gebruik van de e-learning ‘Van verzuim naar inzetbaarheid’ om zo sneller medewerkers te helpen met de juiste interventie. Daarnaast is in de basis ‘Leergang voor Leidinggevende’ aanvullend een leermodule verzuim opgenomen.

*Het ziekteverzuim is de verhouding tussen het totaal aantal verzuimde kalenderdagen en de potentieel beschikbare kalenderdagen in de observatieperiode, uitgedrukt in een percentage.

Leeftijdsopbouw medewerkers OM

Leeftijdsopbouw OM 31-12-2024 in aantallen	Rijksambtenaren	Rechterlijke ambtenaren	Totaal	Aandeel
0 - 24 jaar	378	0	378	6%
25 - 34 jaar	1.890	56	1946	29%
35 - 44 jaar	1.105	352	1457	22%
45 - 54 jaar	1.114	401	1515	23%
55 - 59 jaar	542	150	692	10%
60 jaar en ouder	605	134	739	11%
Totaal	5.634	1.093	6.727	100%

Ziekteverzuim Openbaar Ministerie, percentage per jaar

2020	5,1%
2021	4,7%
2022	5,3%
2023	5,3%
2024	5,2%

Leren en Ontwikkelen

In 2024 startte het OM een Leer Management Systeem (LMS), genaamd LeerOMgeving.

LeerOMgeving bundelt al het opleidingsaanbod in één portaal. Zij faciliteert medewerkers in hun professionele en persoonlijke ontwikkeling en biedt leidinggevenden informatie over de voortgang en overzicht over ontwikkelactiviteiten die ze kunnen gebruiken in hun gesprekken met medewerkers. Het online leerplatform MijnOM, dat in 2023 is opgezet voor officieren in opleiding en adjunctofficieren in opleiding, wordt in het nieuwe LMS opgenomen.

Diversiteit en Inclusie

In 2024 bleef de aandacht voor diversiteit, inclusie en gelijkwaardigheid groot. Het OM wil - ook de komende jaren - die inclusieve organisatie zijn waarin diverse mensen gelijkwaardig behandeld worden. Mede daarom accordeerde het College van procureurs-generaal de herijkte beleidsnotitie 'Een meer inclusief en divers OM'.

Een greep uit in 2024 behaalde resultaten:

- Gestart met de implementatie van Objectief werven en selecteren;
- Ruim 80% van alle selecteurs heeft de OM-maatwerktraining 'Divers en inclusief werven en selecteren' gevolgd;
- De individuele plaatsing voor mensen met een beperking binnen de OM-onderdelen is gestegen van 58,6 baan op 1-1-2024 naar 84,58 baan op 31-12-2024;
- Ruim 80% van alle leidinggevenden heeft de opleiding Inclusief Leiderschap gevolgd;
- Gestart met de implementatie van de Leidraad inclusief taalgebruik.

De pilot uit 2023 die medewerkers de mogelijkheid gaf die feestdagen te vieren die voor hen belangrijk zijn, werd in 2024 omgezet in OM-beleid. En OM-breed werd aandacht besteed aan onder andere Diversity Day en Nationale Coming Out Day.

Organisatieadvies en Arbeidsvoorwaarden

In het Sectoroverleg Rechterlijke Macht zijn in 2024 afspraken gemaakt over het inschalingsbeleid van officieren en rechters in opleiding. Hun startsalaris wordt voortaan bepaald aan de hand van de duur van de (werk)ervaring die is opgedaan na het behalen van het masterdiploma Nederlands recht inclusief civiel effect. Er wordt niet langer naar het laatstverdiende salaris gekeken.

Aanleiding voor aanpassing van het inschalingsbeleid was een onderzoek naar beloningsverschillen tussen mannen en vrouwen bij de inschaling van officieren van justitie en rechters in opleiding. Daarnaast is het in de toekomst niet meer toegestaan om naar het huidige salaris te vragen vanwege de vorig jaar aangenomen Europese Richtlijn Loontransparantie.

Werving en selectie

Het OM heeft veel vacatures. Daarom lanceerde het in 2024 de werkgeverscampagne OMDAT. De campagne maakte ruim eenderde van de wervingsdoelgroepen nieuwsgierig en zette nagenoeg eenderde aan tot actie. De campagne verbeterde het beeld van het OM als werkgever.

In drie jaar tijd zijn 238 officieren in opleiding geworven en is het OM het lijstje van favoriete werkgevers in Nederland onder academici ingestormd op de 10e plaats.

Ook zette het OM het werven en opleiden van 250 fte aan officieren van justitie voort. Dit aantal was noodzakelijk om de personeelsbezetting op peil te brengen en het groeiende tekort op te vangen dat wordt veroorzaakt door reguliere uitstroom, pensionering en beleidsintensivering. In 2024 zijn er 74 fte aan officieren van justitie in opleiding geworven, waarmee de tekorten verder zijn ingelopen. Ook werd er vanuit een landelijk team met recruiters geworven en geselecteerd voor ongeveer 1100 vacatures voor het gehele OM.

In oktober 2024 is het programma Arbeidsmarktstrategie en Meer Opleiden na 3 jaar afgerond en overgedragen aan de organisatie. In die tijd zijn er 238 officieren in opleiding (oio's) geworven en is het OM het lijstje van favoriete werkgevers in Nederland onder academici ingestormd op de 10e plaats.

Werkdruk

In de zomer van 2024 is het programma Aanpak Werkdruk gestart. Het actieplan 2024-2025 is opgesteld, waarin zowel de aanbevelingen uit het Werkdruk rapport als de eigen visie van het OM zijn omgezet in acties.

Doel van het programma is het bieden van een werkomgeving waarin werkdruk bespreekbaar en beheersbaar is en medewerkers gezond, veilig, weerbaar en duurzaam hun werk kunnen doen. Het programma heeft de ambitie om werkdruk structureel aan te pakken door enerzijds de ervaren werkbelasting te verlagen en anderzijds de belastbaarheid van medewerkers te vergroten. Een optimaal evenwicht creëert een werkomgeving waarin medewerkers zo goed mogelijk kunnen functioneren.

Om te toetsen of we deze ambitie waarmaken, wordt een aantal doelen (indicatoren) periodiek gemeten en gemonitord.

Integriteit

Het OM speelt een cruciale rol in de samenleving om rechtvaardigheid en veiligheid te bewerkstelligen. Misdaad mag immers niet lonen en maatschappelijk gewenst gedrag dient bevorderd te worden. Om dat goed en geloofwaardig te doen dienen de medewerkers bij het OM aan hoge eisen van integriteit te voldoen.

OM'ers dienen zich om die reden meer bewust te zijn van integriteit dan anderen. Dit betekent dat medewerkers zaken die een risico voor zichzelf of de organisatie kunnen zijn proactief moeten melden bij hun leidinggevende en bereid moeten zijn te reflecteren op eigen gedrag.

Leidinggevendenden hebben een verder strekkende verantwoordelijkheid. Zij dienen voorbeeldgedrag te laten zien en een (sociaal) veilige werkomgeving te creëren waarin dilemma's en lastige situaties besproken kunnen worden. Zij dienen medewerkers aan te spreken en op te treden als de integriteit in het geding is.

Het Bureau Integriteit OM (BIOM) draagt als onafhankelijk expertisecentrum bij aan het stimuleren van een gemeenschappelijke integriteitsaanpak door zowel medewerkers als leidinggevendenden, en ondersteunt hen hierin.

In 2024 heeft Bureau Integriteit OM een Meerjarenplan vastgesteld met daarin een prioritering voor de komende twee jaar:

1. Herziening OM-gedragscode
2. Verdere professionalisering en positionering BIOM
3. Tegengaan van onbevoegd raadgeven van OM-systemen door medewerkers
4. Landelijk plan sociale veiligheid
5. (Na)zorg bij kwesties op sociale veiligheid en integriteit

De regiefunctie op sociale veiligheid is door het College belegd bij BIOM. In dat kader is in 2024 een klachtenregeling ongewenste omgangsvormen opgesteld en is een klachtencommissie gevormd, volledig bestaand uit externe leden.

Alle vertrouwenspersonen zijn door het BIOM op locatie bezocht, waarbij stappen zijn gezet om te zorgen dat het OM aan het nieuwe rijksbrede kader voor vertrouwenspersonen voldoet. Het bereik van de externe vertrouwenspersonen is vergroot, zodat zij makkelijker op locatie kunnen komen indien nodig, en er is een vertrouwenspersoon voor racisme en discriminatievraagstukken aangesteld.

In 2024 zijn 42 vermoedelijke integriteitsschendingen geregistreerd. Dit is meer dan in voorgaande jaren (gemiddeld 30). Hier zijn waar noodzakelijk onderzoeken naar ingesteld en waar nodig maatregelen getroffen. Van deze 42 vermoedelijke schendingen is in 30 gevallen vastgesteld dat het een integriteitsschending betreft. Bij de overige zaken is geen schending vastgesteld of is de

zaak nog in behandeling. Het OM publiceert elk jaar de gedane meldingen/registraties via de landelijke website.

Wat BIOM opvalt, is een recente toename in registraties van vermoedens van schendingen en vragen die raken aan drugsgebruik (in de omgeving) van medewerkers. Tevens is er een toename in registraties en vragen aangaande ongewenste criminele contacten en sinds 2023 een toename in de registratie van zaken ten aanzien van het onrechtmatig inzien van dossiers. Hoewel het om relatief kleine aantallen gaat, krijgen deze zaken vanuit BIOM en management extra aandacht. De registraties rond omgangsvormenkwesies lijken stabiel te blijven.

Centrale medezeggenschap

De verwachting dat 2024 een dynamisch jaar voor de Centrale Medezeggenschap (COR) zou worden, werd bewaarheid. Allereerst door het doorlopende en intensieve dossier over de oprichting van de Landelijke Bedrijfsvoeringsorganisatie OM (LBOM) als een nieuw OM-onderdeel per 1 januari 2025. De advisering kenmerkte zich door intensief overleg tussen COR, het bestuur en de achterban.

De sterke dynamiek speelde ook bij de uitgebrachte adviezen over Herijking ZSM (toekomstbestendig maken van ZSM is één van de prioriteiten van het College) en door de instemming onder voorwaarden met de gewijzigde benoemingsprocedure topstructuur OM. Het College stemde in met die voorwaarden.

Voorafgaand aan het instemmingsverzoek vond een evaluatie van de lopende benoemingsprocedure plaats, waarbij de COR nauw betrokken was.

Een initiatiefvoorstel over veiligheidsafspraken met medewerkers heeft de COR ingediend en met het College besproken. De insteek is dat bij indiensttreding en bij elke verandering van functie duidelijk is wat de basisveiligheidsafspraken zijn en wat medewerker en organisatie daarbij van elkaar kunnen verwachten. Toetsing van de set veiligheidsafspraken bij functie-wissel is onderdeel van het initiatiefvoorstel.

De COR heeft met succes gepleit voor een incidentele tegemoetkoming aan alle medewerkers. Als een gebaar van het College voor erkenning van de gevolgen van vooral de aanhoudende traagheid van de kantoorautomatisering die medewerkers dagelijks in hun werk moesten trotseren.

De COR heeft voorts ingestemd met de vergoeding voor kosten in verband met woonhuisbeveiliging van medewerkers. Ook heeft de COR geadviseerd over de denkrichting centralisatie Woo en de inrichting van de Woo (als reacties op afzonderlijke adviesaanvragen) en over de opdrachtverstrekking aan de kwartiermaker Compliance en Toezicht.

Klachten

Kwaliteit in het werk van het OM staat voorop. Alle OM'ers streven ernaar hun werk en de zaken zo goed mogelijk af te doen. Dat lukt niet altijd. Soms zijn mensen niet tevreden over de snelheid of de wijze van afhandeling van zaken en dienen zij daarover een klacht in. De klachten worden behandeld door klachtbehandelaars op de parketten. Op grond van een beoordeling van de klacht of, in geval van een sepotcodeklacht, op grond van een herbeoordeling van de zaak, komen zij tot een oordeel dat aan de klager wordt kenbaar gemaakt.

In het geval de oplossing niet tot tevredenheid leidt, kan een rol weggelegd zijn voor de Nationale ombudsman. De betrokkenheid van de Nationale ombudsman is soms een beperkte, bijvoorbeeld door een korte interventie. Andere zaken vragen om meer aandacht en resulteren in een onderzoek waaruit aanbevelingen aan het OM kunnen volgen. Ook dergelijke onderzoeken en aanbevelingen kunnen waardevolle bijdragen leveren aan de professionalisering van klachtbehandeling.

Klachten zijn zaken waarvan geleerd kan worden. Om deze reden wordt ernaar gestreefd om klachten, waar mogelijk, informeel te behandelen. Juist door een direct gesprek met een OM'er te voeren, voelen klagers zich vaak meer serieus genomen dan wanneer zij een formele brief toegestuurd krijgen. Gesprekken met klagers kunnen relevante informatie opleveren voor de ontwikkeling en verdere professionalisering van de klachtbehandeling, maar van groter belang is dat ze informatie kunnen opleveren over hoe klachten voorkomen kunnen worden. In 2024 heeft de Nationale ombudsman zijn kennis en expertise ingebracht op een dag voor klachtbehandelaars van het OM. Zo blijft het OM inzetten op de verbetering van zijn werkwijze.

Klachten	Aantal	Percentage t.o.v. totaal	Gegron	Ongegron	Deels gegron	Geen oordeel
Sepot	113	25,5	38	70		5
Bejegening	51	11,5	12	28	2	9
Niet tijdig/laat optreden	86	19,4	35	31	3	17
Informatieverstrekking	66	14,9	28	24		14
Overig	128	28,9	26	59		43
Totaal	444					

In 2024 is de Interne klachtenregeling Ongewenste Omgangsvormen door het College met instemming van de COR vastgesteld. Ook is een viertal personen van buiten het OM bereid gevonden deel te nemen in de commissie die deze klachten zal behandelen.

Kwaliteit en toezicht

Kwaliteit
Bij alles wat het Openbaar Ministerie doet, hoort kwaliteit hoog in het vaandel te staan. Daarom kent het OM al geruime tijd de functie van kwaliteitsofficier en –advocaat-generaal. Kwaliteitsofficieren en –AG's hebben intern een grote rol in het bevorderen van de kwaliteit van het werk van de juridische professionals. Inmiddels heeft elk parket meerdere kwaliteitsofficieren, werkzaam in de verschillende teams. Daarnaast beschikt het Ressortsparket over meerdere kwaliteits-AG's. De kwaliteits-officieren en -AG's dragen onder meer zorg voor kennisoverdracht en kunnen worden betrokken bij interne tegenspraak.

In 2024 presenteerde het Landelijk Netwerk van Kwaliteitsofficieren en -AG's een landelijk uniform overzicht van de diverse kwaliteitsinstrumenten voor juridisch-inhoudelijk vakmanschap.

Ook de rechercheofficiëren en de Bureaus Recherche op de parketten hebben een belangrijke rol in het bevorderen van de kwaliteit van het werk. De rechercheofficier van justitie is op het parket de vakinhoudelijk verantwoordelijk functionaris die de kwaliteit van opsporing en vervolging bevordert en bewaakt. Het Bureau Recherche houdt onder andere zicht op de (gevoelige) zaken die binnen het parket worden afgedaan, is verantwoordelijk voor de verwerving van (ondermijning)zaken en fungeert als knooppunt tussen officieren van justitie, parketsecretarissen, beleidsmedewerkers en opsporingsdiensten.

Door het Team juridische kwaliteitsontwikkeling en -toetsing (onderdeel van het Parket-Generaal) wordt sinds 2019 onderzoek gedaan naar de kwaliteit van het werk van het OM op een aantal 'kritische processen': de OM-strafbeschikking, beslag, DNA, executie en slachtoffers. In 2024 heeft dit team onder andere onderzoek gedaan naar de ruimte voor de OM-strafbeschikking, gewerkt aan de strafvorderlijke kaders voor het sepot en de gedragsaanwijzing (509hh Sv) en daarvoor onderzoeken ontworpen.

Adviseren en reflecteren

Het College wil vaker reflecteren op het eigen handelen in strafzaken, zodat hiervan geleerd kan worden: niet alleen om herhaling van incidenten te voorkomen, maar ook om nieuwe succesvolle werkwijzen te ontwikkelen. Binnen het OM wordt op landelijk niveau op verschillende manieren (collegiaal) geadviseerd en gereflecteerd.

De Centrale Toetsingscommissie (CTC) is een belangrijk intern orgaan voor de binnen het OM belegde onafhankelijke toetsing van en advisering op het gebruik van bijzondere opsporingsbevoegdheden. De CTC heeft drie 'algemene' kamers die het College adviseren over de voorgenomen inzet van een aantal ingrijpende bijzondere opsporingsbevoegdheden en -methodieken, zoals infiltratie en het opnemen van vertrouwelijke communicatie in woningen.

Ook adviseert de CTC bijvoorbeeld over het al dan niet kunnen doen van toezeggingen aan getuigen (kroongetuigendeals). Dit gebeurt door een aparte kamer van de CTC die hier specifiek mee belast is en hierop permanent deskundigheid ontwikkelt. Ten aanzien van deze kamer is het afgelopen jaar een ontwikkeling ingezet naar een meer dynamische vorm van advisering. Dit houdt in dat deze kamer gedurende een voorgenomen getuigentraject in een eerdere fase betrokken wordt en op meerdere momenten advies kan uitbrengen. De nevenschikte toetsing van opsporings- en vervolgingsbelangen enerzijds en belangen van veiligheid anderzijds is daarbij een belangrijk element. Naast leden van het Openbaar Ministerie sluiten in deze kamer leden van de politie en een gedragswetenschapper/psycholoog aan. Daarnaast is deze kamer in 2024 uitgebreid met een onafhankelijk ethicus. De CTC heeft in 2024 in totaal ruim 150 keer advies uitgebracht.

De 'OM-Aanwijzing hoge transacties' schrijft voor dat alle transacties ex artikel 74 Sr waarbij sprake is van betaling van een geldsom aan de Staat met een boetecomponent van € 200.000 of meer én transacties met een totale transactiewaarde van €1.000.000 of meer zijn aan te merken als een hoge transactie. Deze transacties moeten getoetst worden door de onafhankelijke Toetsingscommissie Hoge Transacties. Na positief advies van de Toetsingscommissie beslist het College van procureurs-generaal

Het College wil vaker reflecteren op het eigen handelen in strafzaken, zodat hiervan geleerd kan worden: niet alleen om herhaling van incidenten te voorkomen, maar ook om nieuwe succesvolle werkwijzen te ontwikkelen.

met inachtneming van het advies, of het transactievoorstel aan de verdachte wordt aangeboden. Na negatief advies van de Toetsingscommissie wordt de zaak in handen gesteld van de hoofdofficier van justitie om een nieuwe vervolgingsbeslissing te nemen. Als wordt besloten tot een hoge transactie, maakt het OM dat in beginsel door middel van een persbericht bekend.

In 2024 is over twee hoge transacties gepubliceerd. Ter vergelijking: in 2021 is er over vier zaken gepubliceerd, in 2022 over nul zaken en in 2023 over één zaak.

Sinds de inwerkingtreding van de Wet Straffen en Beschermen op 1 juli 2021 is de wettelijke regeling van voorwaardelijke invrijheidstelling ingrijpend gewijzigd. Er is daarom toen een nieuwe Aanwijzing voorwaardelijke invrijheidstelling opgesteld en het College van procureurs-generaal heeft bijvoorbeeld het Adviescollege Voorwaardelijke Invrijheidstelling (AVI) ingesteld om de CVv.i. te adviseren in zware en complexe zaken. Het AVI levert met zijn advies een onafhankelijke bijdrage aan het interne beraad van de CVv.i.

Het adviseert de betrokken advocaten-generaal over zowel de toekenning van de v.i. als de eventueel hieraan te verbinden bijzondere voorwaarden. Bij de advisering zijn de wettelijke criteria en het beleid van het OM leidend. Het advies van het AVI is niet bindend. De advocaten-generaal bij de CVv.i. komen zelfstandig tot een beslissing.

Het AVI heeft in 2024 in 45 zaken een advies uitgebracht, dat in het overgrote deel van de gevallen door de CVv.i. is overgenomen.

De onafhankelijke OM-Reflectiekamer heeft als taak om terug te kijken op (de gang van zaken in) een concrete zaak waarin een rechter uitspraak heeft gedaan. Het doel is om zaaksoverstijgende lessen te trekken en 'best practices' te identificeren door te kijken wat goed ging (navolging verdient) of wat wellicht beter kan (aanpassing vereist). Het College heeft in 2024 besloten de werkzaamheden van de OM-Reflectiekamer te verbreden, door te vragen niet alleen op de juridische inhoud te reflecteren, maar bijvoorbeeld ook op veiligheidsaspecten of op het sturen op een zaak. Om de kwaliteit van en het draagvlak voor de adviezen van deze Reflectiekamer te vergroten is het belangrijk dat de Reflectiekamer onafhankelijk is gepositioneerd en deels wordt bemenst door professionals van buiten het OM. Met een nieuw inrichtingsbesluit en de bredere blik op reflectie kunnen nu ook experts met een niet-juridische achtergrond hun kennis inzetten voor de Reflectiekamer.

Extern toezicht

Verschillende organisaties houden toezicht op het functioneren van het OM. Als organisatie die zelf bevordert dat anderen de regels naleven, neemt het OM de conclusies en aanbevelingen van toezichthouders zeer serieus.

De procureur-generaal bij de Hoge Raad is sinds 1999 de wettelijk toezichthouder van het OM en kan de minister informeren als naar zijn oordeel het OM bij de uitoefening van zijn taak de wettelijke voorschriften niet goed handhaaft of uitvoert.

Naar aanleiding van de conclusies en aanbevelingen uit de toezichtsrapporten van procureur-generaal bij de Hoge Raad (PGHR) heeft het OM in 2024 verder gewerkt aan verbetering bij het uitvaardigen van strafbeschikkingen. Er is onder andere een nieuw format ontwikkeld voor de verslaglegging van het hoorgesprek, waarin de verweren van de verdachte genoteerd kunnen worden.

Een belangrijk verbeterpunt dat nog niet volledig is doorgevoerd betreft de tekortkomingen bij de feitschrijving en kwalificatie van de strafbeschikking, omdat deze een ingrijpende ICT-aanpassing vergen. Deze aanbeveling is daarom onderdeel gemaakt van de realisatie van het nieuwe processysteem (genaamd Emma) bij het OM. Ook een aantal meer ondergeschikte verbeterpunten krijgen pas beslag bij de realisatie van Emma.

Eind 2024 verscheen het rapport van de PGHR over het steekincident op de Turfmarkt in Den Haag ("Met zorg aangepakt?"). Een ernstig en tragisch misdrijf met grote impact op de dierbaren van het slachtoffer en op de maatschappij. Dit onderzoek gaf het OM meer inzicht in het eigen functioneren. De PGHR concludeerde dat de medewerkers van het OM hebben gehandeld zoals redelijkerwijs van hen mocht worden verwacht. Aanbevelingen zagen voornamelijk op informatie-uitwisseling tussen verschillende systemen, organisaties en OM-onderdelen. Uit het rapport bleek bijvoorbeeld dat informatie over het strafrechtelijke verleden van de verdachte ontbrak. Naar aanleiding van deze aanbevelingen is een aantal maatregelen getroffen, zoals het landelijk uniformeren van de registratie van WOTS-zaken (Wet overdracht tenuitvoerlegging strafvonnissen), extra afstemming tussen het OM en de Justitiële Informatiedienst en maatregelen over

het opvragen van informatie uit Caribisch Nederland. De PGHR stelde overigens ook dat niet met zekerheid te zeggen valt dat het steekincident voorkomen had kunnen worden indien er meer informatie beschikbaar was geweest. Mede naar aanleiding van dit rapport is het OM voornemens om in 2025 wetenschappelijk onderzoek uit te laten voeren naar de rol van het strafrecht in het algemeen en het OM in het bijzonder bij de aanpak van personen met verward gedrag.

In 2024 verscheen het onderzoek van de PGHR naar het stellen van bijzondere voorwaarden bij een voorwaardelijke invrijheidstelling, een bevoegdheid die wordt uitgeoefend door de Centrale Voorziening voorwaardelijke invrijheidstelling van het OM (CVv.i.). De PGHR concludeerde dat de CVv.i. het wettelijke kader en de toepasselijke rechtspraak in hoofdzaak volgt. Uit de conclusies volgden wel verbeterpunten. Bij een aantal bijzondere voorwaarden werd de wettelijke terminologie niet strikt gevolgd, een aantal bijzondere voorwaarden werd te onbepaald geformuleerd en wanneer bij het stellen van bijzondere voorwaarden een inbreuk wordt gemaakt op bepaalde grondrechten, werd de formulering niet altijd beperkt tot het strikt noodzakelijke. De CVv.i. verwerkt deze aanbevelingen in de formats van de beslissingen en in het beleid.

Tot slot verscheen in 2024 een onderzoek van de PGHR naar de taakuitoefening van het OM binnen het stelsel van getuigenbescherming: de bescherming van getuigen in strafzaken en hun naasten door het treffen van maatregelen waardoor zij niet traceerbaar zijn en elders in veiligheid een nieuw bestaan kunnen opbouwen. Het onderzoek bevatte geen aanwijzingen dat het OM

bij de uitvoering van deze taak in zijn algemeenheid onvoldoende invulling geeft aan zijn zorgplicht voor de bescherming van getuigen. Voor het OM is van groot belang dat de PGHR in dit onderzoek geen aanknopingspunten vond die steun konden bieden aan de stelling dat er de afgelopen tien jaar sprake is geweest van 'gekochte' verklaringen' in onderhandelingen met getuigen over hun beschermingsmaatregelen. Een andere belangrijke constatering is dat de waarde van de verklaringen niet leidend is voor de inhoud van de beschermingsovereenkomst (oftewel: dat aan de beschermingskant meer wordt aangeboden naarmate het opsporingsbelang groter is). Wel bleek onder meer dat een aantal procedurele voorschriften niet wordt nageleefd, dat leningen worden verstrekt zonder dat op terugbetaling gerichte inspanningen worden verricht en dat de dossiervorming ontoereikend is. De aanbevelingen sluiten aan bij de verbeterplannen die binnen het OM zijn ingezet. Een aantal aanbevelingen kan pas worden uitgewerkt en ingevuld nadat de wet- en regelgeving is vastgesteld. Andere aanbevelingen kunnen sneller worden opgepakt. Zo zal parallel aan het traject voor het wettelijk kader voor getuigenbescherming de Instructie getuigenbescherming worden geactualiseerd en omgevormd tot een aanwijzing, zodat die voor iedereen openbaar wordt.

Maar ook bijvoorbeeld de Algemene Rekenkamer en de Nationale ombudsman rapporteren regelmatig over het functioneren van het OM. Van de Nationale ombudsman kreeg het OM in 2024 in enkele tientallen zaken het verzoek om een interventie te plegen. De ombudsman vraagt het OM dan om met een reactie te komen. Dit betreft vooral gevallen waarin mensen die nog geen reactie van het OM hebben gehad op hun verzoek of

klacht, zich tot de ombudsman wenden. Soms ziet de ombudsman reden om een onderzoek te starten. In 2024 heeft de Nationale ombudsman 9 rapporten uitgebracht naar aanleiding van een onderzoek naar klachten over het OM.

Informatievoorziening

Begin 2024 was de ICT-ondersteuning kommer en kwel, wat tot media-aandacht leidde. Vooral de werking van Office (Outlook), traagheid in de OM-werkomgeving en het benaderen van externe websites vielen negatief op. Vorig jaar zijn daarom ook flinke stappen gezet om hierin verbetering te brengen. IVOM, het OM-onderdeel voor ICT en informatievoorziening, komt hiermee in een pro-actievere fase, waarin meer gestructureerd aan oplossingen en vernieuwingen wordt gewerkt. Zo is diverse hardware vervangen en uitgebreid, zijn onderliggende netwerkcomponenten aangepakt en is software vernieuwd. Ook is de samenwerking met externe partijen verstevigd. Het gevolg hiervan is dat het aantal storingen en de impact hiervan eind 2024 sterk was afgenomen. Dat laat onverlet dat ook voor 2025 technische ingrepen tot verbetering ingepland staan die tijdelijk overlast met zich meebrengen.

ICT is niet alleen van IVOM: alle OM-onderdelen moeten dit samen doen. Het is alleen mogelijk om de ICT beter te maken als helder is welke uitdagingen en wensen gebruikers hebben. Daartoe is een 'bruggenbouwersteam' opgericht met een contactpersoon per organisatieonderdeel. Dit team diende als katalysator voor de verbeterde samenwerking tussen IVOM en de andere OM-onderdelen.

ICT is niet alleen van IVOM: alle OM-onderdelen moeten dit samen doen. Het is alleen mogelijk om de ICT beter te maken als helder is welke uitdagingen en wensen gebruikers hebben.

Op bestuurlijk niveau is de afstemming versterkt door regelmatig overleg tussen een afvaardiging vanuit de hoofdofficieren, de directeuren bedrijfsvoering en IVOM.

Het College stelde eind vorig jaar de nieuwe IV-sourcingstrategie vast, die geldt tot 2029 en een helder kader biedt voor toekomstige IT-keuzes. Sourcen is het vinden van de meest geschikte partij voor het leveren van diensten en producten.

De IV-sourcingstrategie biedt richting voor beslissingen en afwegingen over hoe de IV-infrastructuur en applicaties, en het beheer daarvan, het beste kunnen worden in- of uitbesteed. In dat kader voert het OM de komende jaren meer IV-taken zelfstandig uit en werkt bij voorkeur met rijksdienstverleners. Dit biedt meer grip, heeft als voordeel dat specialistische kennis binnen de organisatie wordt opgebouwd en geborgd, en het beperkt de afhankelijkheid van externe partijen. Ook treft IVOM voorbereidingen om via een aanbesteding een nieuwe partij te vinden voor de kantoorautomatisering, waarbij eveneens naar de onderliggende infrastructuur wordt gekeken. Ten aanzien van een grote leverancier maakt het OM flinke stappen om de afhankelijkheid te verminderen, onder andere door een OM-specifiek platform te ontwikkelen, waar applicaties eventueel naartoe kunnen migreren.

Daarnaast is voortgang geboekt voor het nieuwe primair processysteem Emma. In het gelijknamige programma wordt veel samengewerkt met de OM-onderdelen: Emma wordt ontwikkeld voor en door OM'ers. Zo heeft in 2024 de eerste 'Emma's werkplaats' plaatsgevonden: een roadshow die langs alle onderdelen gaat om input op te halen. Hierbij wordt in vijf sessies samen gesleuteld aan Emma, met als doel de software gebruiksvriendelijk te maken. In 2025 komen de eerste modules van Emma beschikbaar, zoals de OM Intake bij ZSM.

Financiën

In 2024 was voor het OM een budget van € 962,6 miljoen beschikbaar. In dit budget zijn enkele zogeheten beheerbudgetten opgenomen inzake de bekostiging van geormerkte programma's of diensten. Zo beheert het OM het budget voor Gerechtskosten, het budget voor Verkeershandhaving, en het budget voor de Domeinen voor de opslag van in beslag genomen goederen. Het totaal van deze budgetten is € 101,6 miljoen. Zonder deze beheerbudgetten bedraagt het budget voor Personeel en Materieel (P&M) voor het OM in 2024 € 861 miljoen.

Het OM heeft het jaar afgesloten met een negatief resultaat van € 3,3 miljoen, waarvan een negatief resultaat van € 7,9 miljoen op de kosten van Personeel en Materieel.

	Budget	Realisatie	Vershil
P&M Budget	861	868,9	-7,9
Gerechtskosten	41,9	39,4	2,5
Verkeer	40	40	0
Domeinen	19,7	17,6	2,1
Totaal	962,6	965,8	-3,3

Bedragen in miljoenen euro's

De benodigde meerjarige ontwikkelingen op het gebied van informatievoorziening, de invoer van het nieuwe wetboek van strafvordering en het op personele sterkte brengen en houden van de OM-organisatie voor een succesvolle aanpak van criminaliteit, hebben alle een financiële impact. Gelet op de omvang van deze ontwikkelingen ziet het OM de komende jaren ook een omvangrijke financiële uitdaging op zich afkomen. Hierdoor zal het nodig zijn scherpe keuzes te maken om binnen de financiële kaders te blijven presteren.

Duurzaamheid

Het OM verduurzaamt. Het volgt de rijksbrede doelstellingen en grijpt waar mogelijk extra kansen. De nadruk in het programma Duurzaam OM ligt daarbij op CO₂-reductie. Het OM hanteert daarbij het mantra 'minder, slimmer, groener'. Zo is het OM begin 2024 overgestapt op honderd procent groene stroom van Nederlandse oorsprong, wat tot een halvering van de jaarlijkse CO₂-uitstoot leidt. Ook zijn alle OM-locaties overgestapt op herbruikbare koffie- en theebekers. Daarmee zijn er in 2024 meer dan zes miljoen wegwerpbekers bespaard.

De CO₂-uitstoot van het OM laat een jaarlijkse daling zien. Waarschijnlijk wordt het doel van minimaal 55 procent uitstootvermindering in 2030 ten opzichte van 2017 al in 2025 gehaald.

Bij de verduurzaming van het vastgoed renoveert het OM kantoorpanden op natuurlijke momenten en in één keer goed, wat tot een lager energieverbruik leidt. Bij de verduurzaming van het vastgoed wordt gekeken naar de energieprestaties, klimaatadaptie, circulariteit en biodiversiteit. De kantorenportefeuille van het OM beschikt nu al gemiddeld over energielabel A, waarmee de doelstelling voor 2030 al is gehaald.

Het doel van een halvering van de uitstoot door de eigen zakelijke mobiliteit, vraagt nu de aandacht. Hoewel OM-medewerkers minder reizen dan voor Corona, is een lichte stijging van CO₂ zichtbaar door zakelijke reisbewegingen. Dit wordt vooral veroorzaakt door een toename van de dienstreizen met de auto. De elektrificatie van het wagenpark ligt op schema, wat moet leiden tot honderd procent elektrisch rijden in 2028.

Bij nieuwe aanbestedingen scherpt het OM de duurzaamheidseisen verder aan. Het OM bestelt steeds meer klimaatneutrale en circulaire producten en diensten. Zo zet het OM sinds 2024 alleen nog circulair meubilair in. Daarbij wordt zoveel als mogelijk bestaand (Rijks)meubilair opgeknapt en opnieuw ingezet, en zo min mogelijk nieuw meubilair aangeschaft. Nieuw meubilair is volledig circulair, dus gemaakt van eerder gebruikt materiaal.

Het komend jaar zal de focus verder liggen op meer inzicht krijgen in de klimaatimpact van ingekochte goederen en diensten, en op de verduurzaming van de eigen mobiliteit.

Zo zet het OM sinds 2024 alleen nog circulair meubilair in. Daarbij wordt zoveel als mogelijk bestaand (Rijks) meubilair opgeknapt en opnieuw ingezet, en zo min mogelijk nieuw meubilair aangeschaft.

Middel X

"De maatschappelijke discussie over dit onderwerp, is zeer nuttig en belangrijk. Het gaat immers om iets heel fundamenteels: het levenseinde. Mensen mogen en kunnen via de democratische weg invloed uitoefenen op de politiek en lobbyen om de huidige wet te veranderen. Het is niet de taak van het Openbaar Ministerie om zich hierin te mengen. Het is wél de taak van het Openbaar Ministerie om op te treden wanneer mensenlevens in gevaar worden gebracht, wanneer onterechte claims worden gedaan over een zachte dood en wanneer er een systeem is ontwikkeld en in standgehouden waarbinnen doelbewust de wet wordt overtreden. Daarom staan wij hier." Dat zei de officier van justitie op 8 april 2024 bij de rechtbank Arnhem, waar de strafzaak in onderzoek Condor van start ging.

Deze zaak draait om het in georganiseerd verband in omloop brengen van het zelfdodingsmiddel Middel X. De verdachten hebben naar het oordeel van het OM, onder andere via de zogenaamde huiskamergesprekken van de Coöperatie Laatste Wil (CLW), een rol gehad in het in stand houden van een distributiesysteem voor Middel X. Minstens vijf personen zijn aan het middel overleden.

Hulp bij zelfdoding is binnen de kaders van de huidige wetgeving strafbaar. De verdachten zouden ondanks dat de distributie in stand hebben gehouden. Hiervoor werden tegen vier verdachten straffen geëist variërend van 18 maanden gevangenisstraf waarvan 8 maanden voorwaardelijk, tot 6 maanden gevangenisstraf, waarvan 3 maanden voorwaardelijk. Voor één verdachte vroeg het OM vrijspraak. Twee verdachten zouden, naast de deelname aan de criminele organisatie, het middel ook daadwerkelijk hebben verkocht. Zij hoorden beiden een gevangenisstraf van 30 maanden, waarvan 12 maanden voorwaardelijk, tegen zich eisen. De CLW als rechtspersoon stond niet terecht, omdat deze na een waarschuwing van het OM in 2018 in woord, daad en beleid afstand heeft genomen van het inkopen en leveren van Middel X en dit aan alle leden heeft laten weten.

De verdachten wisten dat de wet werd overtreden. Het OM verwijt deze personen dat ze uit een doorgeslagen idealisme toch een distributiesysteem hebben opgezet en in stand gehouden waarmee verkoop van Middel X werd geregeld, waarbij ze blind zijn geworden voor de laakbaarheid en de gevaren van hun handelwijze. Het streven naar wat de verdachten de 'autonome route' noemen, is naar de mening van het OM ontaard in het zonder kennis van zaken en ongecontroleerd in omloop brengen van het giftige Middel X aan iedereen die ervoor wilde betalen.

Op 4 juli 2024 oordeelde de rechtbank dat het in georganiseerd verband verspreiden van Middel X laakbaar en strafbaar is en dat dit deelname aan een criminele organisatie oplevert. Twee mensen zijn hiervoor veroordeeld. Eén van hen is bovendien veroordeeld voor hulp bij zelfdoding omdat zij het middel daadwerkelijk heeft verstrekt. Zij kreeg een voorwaardelijke celstraf van een jaar en een taakstraf van 80 uur opgelegd. De andere veroordeelde kreeg vier maanden voorwaardelijke gevangenisstraf opgelegd.

Vier verdachten werden vrijgesproken. Tegen één verdachte werd geen vonnis gewezen, omdat hij voor de uitspraak is overleden. De zaak dient niet in hoger beroep en is hiermee afgesloten.

Slavernij als misdrijf tegen de menselijkheid

In het Justitieel Complex Schiphol vond afgelopen oktober een bijzondere rechtszaak plaats. Voor het eerst bracht het OM een verdachte voor een Nederlandse rechter vanwege slavernij als misdrijf tegen de menselijkheid. Een 33-jarige vrouw uit Hengelo zou tijdens haar verblijf in Syrië twee jezidi-vrouwen als huis-slavin hebben gebruikt.

Samen met haar destijds 4-jarige zoontje reisde de vrouw in 2015 af naar Syrië, waar ze zich aansloot bij de terreurorganisatie Islamitische Staat (IS). Kort na aankomst in het kalifaat trouwde ze met een IS-strijder en vestigde zij zich in de stad Raqqa. Daar verbleef ze in huizen waar twee jezidi-vrouwen als huis-slavin moesten werken. De verdachte liet hen huishoudelijk werk verrichten en liet één van hen voor haar kind zorgen. Het OM beschuldigt haar daarom van slavernij als misdrijf tegen de menselijkheid. De verdachte wist dat de vrouwen in de huizen jezidi's waren. Ze noemde hen ongelovigen en dwong hen te bidden conform de IS-ideologie. Door hen als slavin te gebruiken heeft ze naar het oordeel van het OM bijgedragen aan de stelselmatige en wijdverbreide aanval op de jezidi-bevolking.

In de zomer van 2014 voerde IS een grote aanval uit op de jezidi's in Noord-Irak, een volk met een eigen geloof. Veel jezidi-mannen werden vermoord. Duizenden jezidi-vrouwen en kinderen werden gevangen genomen en tot slaaf gemaakt. Door hen als oorlogsbuit te beschouwen, rechtvaardigden IS-strijders het seksuele misbruik van deze vrouwen en meisjes. Op slavenmarkten werden zij openlijk verhandeld. Zo ook de twee slachtoffers in deze zaak, van wie er een op zitting aanwezig was. De ander woonde de rechtszaak bij via een videoverbinding.

Ondanks de indrukwekkende getuigenverklaringen van de twee slachtoffers en die van anderen, hield de 33-jarige verdachte vol onschuldig te zijn. Een opstelling die bij de officier van justitie op weinig begrip kon rekenen:

“Spijt van wat ze anderen dan zichzelf en haar gezin heeft aangedaan door haar handelen, daar hebben we haar niet over gehoord. En verantwoordelijk voelt ze zich al helemaal niet voor de bijdrage die ze aan IS en aan het vreselijke lot van de jezidi's heeft geleverd. Ze ziet zichzelf vooral als slachtoffer en plaatst zich daarmee naast de jezidi-slachtoffers, alsof IS-vrouwen hetzelfde hebben moeten meemaken als de jezidi's. Dat is volkomen ongepast en buitengewoon kwetsend voor de echte slachtoffers in deze zaak.”

Naast slavernij als misdaad tegen de menselijkheid werd de verdachte nog een drietal feiten ten laste gelegd: lidmaatschap van terreurorganisatie IS, het bevorderen van terroristische misdrijven en het in een hulpeloze toestand brengen van haar minderjarige zoon.

Voor dat alles eiste het OM een onvoorwaardelijke gevangenisstraf van 8 jaar. Half december oordeelde de rechtbank dat alle tenlastegelegde feiten bewezen konden worden verklaard, met uitzondering van één van de gevallen van slavernij, waarvoor naar het oordeel van de rechtbank onvoldoende bewijs was.

Desondanks viel het vonnis hoger uit dan de eis. Onder andere voor slavernij als misdrijf tegen de menselijkheid werd de 33-jarige verdachte veroordeeld tot een onvoorwaardelijke gevangenisstraf van 10 jaar.

Begin 2025 loopt de zaak nog in hoger beroep.

Rijkrecherche

De Rijksrecherche onderzoekt mogelijk strafbaar gedrag van ambtenaren en bestuurders. Het gaat om zaken die de rechtsstaat kunnen schaden en het vertrouwen in de overheid aantasten, zoals corruptie gepleegd door ambtenaren, het lekken van vertrouwelijke overheidsinformatie of valsheid in geschrifte. De Rijksrecherche is daarnaast ook de opsporingsinstantie die schietincidenten en ander geweldgebruik door de politie, waarbij zwaargewonde of dodelijke slachtoffers zijn gevallen, onderzoekt. Tot slot werkt de Rijksrecherche aan het vergroten van de weerbaarheid binnen het openbaar bestuur door inzichten uit onderzoeken aan te reiken en op te treden als sparringpartner bij signalen.

Ambtelijke corruptie

In 2024 zijn 88 oriënterende, feiten- en opsporingsonderzoeken gestart. 20 onderzoeken richtten zich op ambtelijke omkoping (ook wel ambtelijke corruptie genoemd) en 15 op schending van de geheimhoudingsplicht door ambtenaren (lekken). Als burger moet je erop kunnen vertrouwen dat ambtenaren handelen vanuit het algemeen belang. Helaas is dat niet altijd het geval. Het effect van corrupt handelen door ambtenaren en bestuurders vanuit persoonlijke belangen is zeer ondermijnend, en vaak subtiel en niet direct zichtbaar. Denk aan het verduisteren van overheidsgeld, het delen van vertrouwelijke informatie, bijvoorbeeld over gebiedsontwikkeling of een burgemeestersbenoeming, maar ook aan valsheid in geschrifte, zoals identiteitsfraude. Voor dat laatste heeft het OM overheidsdiensten het afgelopen jaar gewaarschuwd. Onderzoek van de Rijksrecherche heeft aangetoond dat meerdere uitzendkrachten bij de overheid aan de slag zijn gegaan op basis van vervalste documenten zoals diploma's en cv's.

Niet alleen persoonlijke belangen van ambtenaren en bestuurders, maar ook de behoeften van criminele samenwerkingsverbanden dragen bij aan ambtelijke corruptie. Uit Rijksrechercheonderzoeken blijkt dat criminelen gegevens uit overheidssystemen nodig hebben om hun praktijken te laten slagen. Denk aan zicht op controles, het natrekken van kentekens, en het verstrekken van adressen, vergunningen en reisdocumenten. Dit gebeurt regelmatig via informatiemakelaars; dat zijn criminelen die een verdienmodel hebben gemaakt van het benaderen van ambtenaren en het handelen in overheidsinformatie. Ze gaan bijvoorbeeld op zoek naar ambtenaren die in een kwetsbare positie verkeren door problematische schulden of een verslaving. Dit komt voor in alle lagen binnen de overheid. Door de tussenkomst van informatiemakelaars hebben de ambtenaren niet altijd in de gaten aan wie ze informatie uiteindelijk doorgeven. Om dit tegen te gaan voert de Rijksrecherche niet alleen onderzoek uit maar deelt zij ook inzichten uit onderzoeken over punten waarop gelet moet worden om overheidsdiensten en individuele ambtenaren weerbaarder te

maken. De bestuurlijke rapportages die de Rijksrecherche opstelt naar aanleiding van onderzoeken dragen daar ook aan bij. Tot slot heeft de Rijksrecherche dit jaar samen met de Nationale Politie en de Koninklijke Marechaussee een Nationaal Inlichtingen Beeld Corruptie opgesteld. Dit beeld, gebaseerd op zowel onderzoeksinformatie als inlichtingeninformatie, biedt beter zicht op verschillende facetten van ambtelijke corruptie. Deze inzichten kunnen bijdragen aan de opsporing en aanpak van corruptie.

Geweldgebruik door opsporingsambtenaren

Het Team Spoedeisende Inzet (TSI) van de Rijksrecherche heeft in 2024 32 onderzoeken uitgevoerd naar incidenten met vuurwapengebruik of andere vormen van politieoptreden waarbij zwaar-gewonde of dodelijke slachtoffers zijn gevallen. Dit zijn situaties zoals een achtervolging met dienstvoertuig of het overlijden van een verdachte in een politiecel.

In totaal waren er bij de in 2024 door de Rijksrecherche onderzochte zaken 11 dodelijke slachtoffers en 23 gewonden als gevolg van politieoptreden. 13 onderzoeken betroffen schietincidenten, waarbij 13 mensen gewond zijn geraakt en één dodelijk slachtoffer is gevallen. Om het contact tussen nabestaanden, familieleden, slachtoffers en het onderzoeksteam te onderhouden zijn 13 keer familierechercheurs ingezet die daar speciaal voor opgeleid zijn.

In 2024 zijn 32 TSI-onderzoeken ter beoordeling ingestroomd bij het OM. 3 onderzoeken zijn in overleg met het OM

stopgezet of overgedragen aan de politie, omdat deze bij nader inzicht niet voldeden aan de criteria voor een Rijksrechercheonderzoek. In 9 van de ingestroomde TSI-zaken loopt het Rijksrechercheonderzoek nog. In 20 zaken is het Rijksrechercheonderzoek afgerond.

Van deze 20 Rijksrecherche onderzoeken, zijn 14 afgeronde onderzoeken door het OM beoordeeld en voorzien van een afdoeningsbeslissing. In 6 zaken is de OM beoordeling nog niet gereed. In 1 zaak heeft het OM een vervolging ingesteld en in 13 zaken heeft het OM besloten geen vervolging in te stellen. In het overgrote deel van deze zaken waarin geen vervolging werd ingesteld heeft het OM geoordeeld dat het optreden van de betrokken opsporingsambtenaar rechtmatig was (in overeenstemming met de geweldsinstructie) of dat de opsporingsambtenaar een beroep op een strafuitsluitingsgrond toekwam.

Instroom per delict	2024
Ambtsmisdrijven omkoping (corruptie)	20
Ambtsmisdrijven schending geheimhoudingsplicht (lekken)	15
Ambtsmisdrijven Overig	16
TSI Schietincident	13
TSI Vrijheidsbeneming	5
TSI Overig	14
Overige misdrijven en overige onderzoeken	5
Totaal	88

In totaal waren er bij de in 2024 door de Rijksrecherche onderzochte zaken 11 dodelijke slachtoffers en 23 gewonden als gevolg van politieoptreden.

Jaarbericht 2024

Openbaar Ministerie

Postbus 20305

2500 EH Den Haag

www.om.nl

Mei 2025